

**ALİ TƏHSİL MÜƏSSISƏLƏRİNİN BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNƏ 25 MAY
2025-Cİ İL TARİXİNDƏ 2-Cİ İXTİSAS QRUPU ÜZRƏ KEÇİRİLƏN QƏBUL
İMTAHANINDA İSTİFADƏ OLUNAN TEST TAPŞIRIQLARININ İZAHİ**

Riyaziyyat

A variantı 1 sayılı test tapşırığı

B variantı 1 sayılı test tapşırığı

C variantı 12 sayılı test tapşırığı

D variantı 2 sayılı test tapşırığı

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{49n + \sqrt{10n}}}{\sqrt{16n}} \text{ limitini tapın.}$$

- A) $\frac{1}{4}$ B) $\frac{5}{4}$ C) 0 D) $\frac{7}{4}$ E) $\frac{3}{4}$

Mövzu: Limit

Sinif: 11

Alt-standart: 1.2.2. Funksiyanın limiti anlayışını, limitin xassələrini, və görkəmli limitləri bilir, onların köməyi ilə funksiyaların limitlərini hesablayır.

İzah: Tapşırığın həlli üçün kəsrin sürəti və məxrəci $\sqrt{n}$ -ə bölünür və ardıcılığın limitinin tapılması qaydaları tətbiq edilərək hesablama yerinə yetirilir:

$$\begin{aligned} \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{49n + \sqrt{10n}}}{\sqrt{16n}} &= \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{\frac{49n}{n} + \frac{\sqrt{10n}}{n}}}{\sqrt{\frac{16n}{n}}} = \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sqrt{49 + \sqrt{\frac{10n}{n^2}}}}{\sqrt{16}} = \\ &= \lim_{n \rightarrow \infty} \sqrt{\frac{49 + \sqrt{\frac{10n}{n^2}}}{16}} = \sqrt{\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{49 + \sqrt{\frac{10n}{n^2}}}{16}} = \\ &= \sqrt{\lim_{n \rightarrow \infty} \left(\frac{49}{16} + \frac{1}{16} \sqrt{\frac{10}{n}} \right)} = \sqrt{\frac{49}{16} + \frac{1}{16} \lim_{n \rightarrow \infty} \left(\sqrt{\frac{10}{n}} \right)} = \\ &= \sqrt{\frac{49}{16} + 0} = \frac{7}{4} \end{aligned}$$

Doğru cavab: $\frac{7}{4}$

A variantı 2 sayılı test tapşırığı

B variantı 19 sayılı test tapşırığı

C variantı 5 sayılı test tapşırığı

D variantı 12 sayılı test tapşırığı

ABC müxtəlif tərəfli üçbucağında

$AB = 5$, $BC = 12$, $\angle B < 90^\circ$ olarsa, AC tərəfinin ala biləcəyi tam qiymətlərin sayını tapın.

- A) 3 B) 4 C) 6 D) 2 E) 7

Mövzu: Üçbucaqlar

Sinif: 8

Alt-standart: 3.1.3. Pifaqor teoremini tətbiq edir.

İzah: $\angle B < 90^\circ$ olduğundan

$$|BC - AB| < AC < \sqrt{AB^2 + BC^2}$$

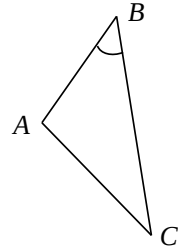
$$12 - 5 < AC < \sqrt{12^2 + 5^2}$$

$$7 < AC < 13$$

$$AC = 8, 9, 10, 11, 12$$

ABC üçbucağı müxtəlif tərəfli olduğundan $AC = 12$ ola bilməz.

Doğru cavab: 4

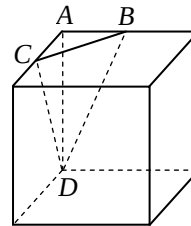
A variantı 3 sayılı test tapşırığı

B variantı 3 sayılı test tapşırığı

C variantı 3 sayılı test tapşırığı

D variantı 11 sayılı test tapşırığı

Həcmi 729 sm^3 olan kubdan tilləri $AB = 4 \text{ sm}$, $AC = 7 \text{ sm}$ olan $DABC$ piramidası kəsilmişdir. Kubun qalan hissəsinin həcmi tapın.

- A) 627 sm^3 B) 603 sm^3 C) 701 sm^3
D) 664 sm^3 E) 687 sm^3

Mövzu: Çoxüztlülər, onların səthi və həcmi

Sinif: 10

Alt-standart: : 3.2.3. Prizmanın yan səthinin, tam səthinin və həcmi tapılmasına aid məsələlər həll edir.

3.2.4. Piramidanın, kəsik piramidanın yan səthlərinin, tam səthlərinin və həcmələrinin tapılmasına aid məsələlər həll edir.

İzah: Əvvəlcə kubun tili tapılır:

$$V_{\text{kub}} = a^3 \rightarrow a^3 = 729 \text{ sm}^3 \rightarrow a = 9 \text{ sm}$$

Kubdan kəsilmiş $DABC$ piramidasının oturacağı katetləri AB və AC olan düzbucaqlı üçbucaq, hündürlüyü isə AD -yə bərabərdir. Şərtə görə $AB = 4 \text{ sm}$, $AC = 7 \text{ sm}$ və

$AD = 9 \text{ sm}$ olduğu məlum düsturda nəzərə alınaraq piramidanın həcmi tapılır:

$$\begin{aligned} V_{\text{piramida}} &= \frac{1}{3} \cdot S_{BAC} \cdot AD = \frac{1}{3} \cdot \frac{1}{2} \cdot AB \cdot AC \cdot AD = \\ &= \frac{1}{6} \cdot 4 \cdot 7 \cdot 9 = 42 (\text{sm}^3) \end{aligned}$$

Sonra kubun həcmindən kəsilmiş piramidanın həcmi çıxılır və qalan hissənin həcmi tapılır:

$$V_{\text{qalan}} = V_{\text{kub}} - V_{\text{piramida}} = 729 \text{ sm}^3 - 42 \text{ sm}^3 = 687 \text{ sm}^3$$

Doğru cavab: 687 sm^3

A variantı 4 sayılı test tapşırığı**B variantı 14 sayılı test tapşırığı****C variantı 10 sayılı test tapşırığı****D variantı 5 sayılı test tapşırığı**

$y = 9^{\sin x}$ funksiyasının qiymətlər çoxluğunu tapın.

- A) $[1; 81]$ B) $[9; +\infty)$ C) $(-\infty; 81]$
 D) $\left[\frac{1}{9}; 9\right]$ E) $\left[\frac{1}{3}; 3\right]$

Mövzu: Üstlü funksiya

Sinif: 10

Alt-standart: 2.2.6. Üstlü funksiyanın tərifini və xassələrini bilir, qrafikini qurur.

İzah: Məlumdur ki, $-1 \leq \sin x \leq 1$. Bu bərabərsizliyi $y = 9^x$ üstlü funksiyanın nəzərə almaq lazımdır. Belə ki, üstlü funksiyanın əsası 1-dən böyük olduğu üçün artan funksiya. Deməli,

$$\frac{1}{9} \leq 9^{\sin x} \leq 9 \rightarrow \frac{1}{9} \leq y \leq 9.$$

Doğru cavab: $\left[\frac{1}{9}; 9\right]$

A variantı 5 sayılı test tapşırığı**B variantı 17 sayılı test tapşırığı****C variantı 11 sayılı test tapşırığı****D variantı 14 sayılı test tapşırığı**

$f(x) = x^2 - 2x + 1$ funksiyasının artma aralığını tapın.

- A) $(-\infty; 1]$ B) $[-1; +\infty)$ C) $(0; +\infty)$
 D) $(-\infty; 0)$ E) $[1; +\infty)$

Mövzu: Törəmə

Sinif: 11

Alt-standart: 2.2.2. Funksiyaların araşdırılmasına və qrafikin qurulmasına diferensial hesabını tətbiq edir

İzah: $f(x)$ funksiyasının artma aralığının tapılması üçün əvvəlcə onun törəməsi tapılır:

$$f'(x) = (x^2 - 2x + 1)' = 2x - 2 = 2(x - 1)$$

$$f'(x) = 0 \text{ tənliyi həll edilərək } x = 1 \text{ böhran nöqtəsi tapılır.}$$

Böhran nöqtəsi funksiyanın təyin oblastını iki aralığa bölür.

$(1; +\infty)$ aralığında $f'(x) > 0$ şərti ödəndiyindən funksiya

artan, $(-\infty; 1)$ aralığında isə $f'(x) < 0$ şərti ödəndiyindən

funksiya azalan olur. $x = 1$ nöqtəsində verilmiş funksiya kəsilməz olduğundan bu nöqtə artma və azalma aralıqlarına daxil edilir. Yəni, verilmiş funksiya $[1; +\infty)$ aralığında artan funksiya.

Doğru cavab: $[1; +\infty)$

A variantı 6 sayılı test tapşırığı**B variantı 6 sayılı test tapşırığı****C variantı 6 sayılı test tapşırığı****D variantı 21 sayılı test tapşırığı**

Perimetri 20 m olan bərabəryanlı trapesiyanın yan tərəfi onun orta xəttinə bərabərdir. Trapesiyanın yan tərəfini tapın.

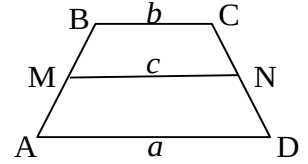
- A) 4 m B) 10 m C) 5 m D) 6 m E) 3 m

Mövzu: Dördbucaqlılar

Sinif: 8

Alt-standart: 3.1.5. Dördbucaqlıların təsnifatını (paraleloqram, düzbucaqlı, romb, trapesiya) və xassələrini bilir.

İzah: ABCD bərabəryanlı trapesiyasında $AD = a$, $BC = b$ olsun. Şərtə görə yan tərəflər orta xəttə bərabər olduğundan

$$AB = CD = c = \frac{a+b}{2}.$$

Bu faktlar perimetrin düsturunda nəzərə alınarsa,

$$P_{ABCD} = a + b + c + d = 2c + 2c = 4c = 20$$

$$AB = CD = c = 5$$

Doğru cavab: 5

A variantı 7 sayılı test tapşırığı**B variantı 8 sayılı test tapşırığı****C variantı 19 sayılı test tapşırığı****D variantı 15 sayılı test tapşırığı**

Məktəb olimpiadasında 200 oğlan və 300 qız iştirak edir.

Oğlanlar bütün iştirakçıların neçə faizini təşkil edir?

- A) 40% B) 30% C) 20% D) 70% E) 60%

Mövzu: Faiz, nisbət. Tənasüb

Sinif: 6

Alt-standart: 1.2.5. Nisbət, tənasüb, düz mütənasib, tərs mütənasib kəmiyyətlərə və faizə aid sadə məsələləri həll edir.

İzah: Olimpiada iştirakçılarının sayı $200 + 300 = 500$ olduğundan, oğlanlar bütün iştirakçıların

$$\frac{200}{500} \cdot 100\% = 40\% \text{ -ni təşkil edir.}$$

Doğru cavab: 40%

A variantı 8 sayılı test tapşırığı**B variantı 2 sayılı test tapşırığı****C variantı 14 sayılı test tapşırığı****D variantı 20 sayılı test tapşırığı**

$\sin x - \cos x = 0$ tənliyini həll edin.

- A) $-\frac{\pi}{2} + 2\pi k, k \in \mathbb{Z}$ B) $-\frac{\pi}{4} + \pi k, k \in \mathbb{Z}$
 C) $\frac{\pi}{4} + \pi k, k \in \mathbb{Z}$ D) $\frac{\pi}{2} + 2\pi k, k \in \mathbb{Z}$
 E) $\frac{\pi}{3} + \pi k, k \in \mathbb{Z}$

Mövzu: Triqonometrik tənliklər

Sinif: 10

Alt-standart: : 2.3.1 Triqonometrik tənlik və bərabərsizlikləri həll edir.

İzah: Tapşırığın həlli zamanı bircins tənliyin həlli üsulundan istifadə edilir. Belə ki, əsas triqonometrik eyniliyin tələblərinə görə $\sin x = 0$ və $\cos x = 0$ şərtləri eyni zamanda ödənilə bilməz. Ona görə də $\cos x \neq 0$ şərti nəzərə alınaraq verilmiş tənliyin hər iki tərəfi $\cos x$ ifadəsinə bölünür və $\tan x = 1$ tənliyi alınır.

$$\sin x - \cos x = 0$$

$$\frac{\sin x}{\cos x} - \frac{\cos x}{\cos x} = 0$$

$$\tan x = 1$$

$$x = \frac{\pi}{4} + \pi k, k \in \mathbb{Z}$$

Doğru cavab: $\frac{\pi}{4} + \pi k, k \in \mathbb{Z}$

A variantı 9 sayılı test tapşırığı

B variantı 11 sayılı test tapşırığı

C variantı 2 sayılı test tapşırığı

D variantı 16 sayılı test tapşırığı

a və b -nin hansı qiymətlərində

$$3x^8 + bx^6 - x^5 - ax^8 + 2x^6 + 4x^2 + 1 \text{ çoxhədlisinin}$$

qüvvəti 5-ə bərabər olar?

- A) $a = -3; b = 2$ B) $a = 0; b = 0$
C) $a = -2; b = 3$ D) $a = 3; b = -2$
E) $a = -1; b = 1$

Mövzu: Çoxhədlilər

Sinif: 7

Alt-standart: 2.2.1. Çoxhədlilər üzərində toplama, çıxma və vurma əməllərini yerinə yetirir.

İzah: Tapşırığın həlli üçün verilmiş çoxhədlini standart şəkildə yazmaq və qüvvəti 5-dən böyük olan hədlərin dərəcəsinə 0-a bərabər etmək lazımdır.

$$3x^8 + bx^6 - x^5 - ax^8 + 2x^6 + 4x^2 + 1 =$$

$$= (3-a)x^8 + (b+2)x^6 - x^5 + 4x^2 + 1$$

Çoxhədlinin qüvvətinin 5 olması üçün, x^8 və x^6 hədlərinin əmsalı 0 olmalıdır. Yəni,

$$3 - a = 0, b + 2 = 0.$$

$$a = 3, b = -2.$$

Doğru cavab: $a = 3; b = -2$

A variantı 10 sayılı test tapşırığı

B variantı 16 sayılı test tapşırığı

C variantı 20 sayılı test tapşırığı

D variantı 18 sayılı test tapşırığı

$$\begin{cases} x^2 - 6xy + y^2 = -47, \\ x - y = 1 \end{cases} \text{ tənliklər sistemindən } xy \text{ hasilini}$$

tapın.

- A) -16 B) -12 C) 12 D) 16 E) 18

Mövzu: Tənliklər sistemi

Sinif: 9

Alt-standart: 2.2.2. Biri xətti, digəri ikidərəcəli olan ikidəyişənli tənliklər sistemini həll edir.

İzah: Tənliklər sistemindən xy hasilini tapmaq üçün birinci tənliyi müxtəsər vurma düsturunun köməyi ilə çevirib ikinci tənliyi orada nəzərə almaq lazımdır.

$$x^2 - 6xy + y^2 = -47 \rightarrow (x - y)^2 + 2xy - 6xy = -47 \rightarrow$$

$$\rightarrow 1 - 4xy = -47 \rightarrow 4xy = 48 \rightarrow xy = 12$$

Doğru cavab: 12

A variantı 11 sayılı test tapşırığı

B variantı 21 sayılı test tapşırığı

C variantı 18 sayılı test tapşırığı

D variantı 3 sayılı test tapşırığı

Müstəvidən 8 dm məsafədə olan nöqtədən müstəviyə uzunluğu 16 dm olan mail çəkilmişdir. Perpendikulyarın mail üzərindəki proyeksiyasını tapın.

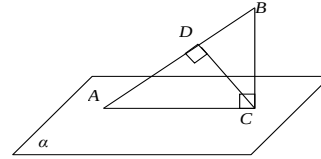
- A) 4 dm B) 6 dm C) 8 dm
D) 10 dm E) 5 dm

Mövzu: Fəzada düz xətlər və müstəvilər

Sinif: 10

Alt-standart: 3.1.2. Fəzada düz xətlərin və müstəvilərin qarşılıqlı vəziyyətinə aid məsələlər həll edir.

İzah:

Müstəviyə endirilmiş BC perpendikulyarının uzunluğu 8 dm, BA mailinin uzunluğu 16 dm olduğundan məlum teoremə görə ACB düzbucaqlı üçbucağında

$\angle BAC = 30^\circ$ olacaqdır. BC perpendikulyarının mail üzərində proyeksiyasının tapılması üçün C nöqtəsindən BA mailinə CD perpendikulyarı endirmək lazımdır.

I üsul: Bu zaman alınan BDC üçbucağı BCA üçbucağına oxşar olacaqdır. Əvvəlki üçbucaqda olduğu kimi, BDC üçbucağında da 30° -lik bucağın qarşısındakı katet

hipotenuzun yarısına bərabərdir, deməli $BD = \frac{1}{2} BC = 4 \text{ sm}$

II üsul: BCA düzbucaqlı üçbucağında CD perpendikulyarı endirildikdən sonra metrik münasibətlərə istinad edərək yazmaq olar ki,

$$BC^2 = BA \cdot BD \rightarrow 8^2 = 16 \cdot BD \rightarrow BD = 4 \text{ sm}$$

Doğru cavab: 4 sm

A variantı 12 sayılı test tapşırığı

B variantı 13 sayılı test tapşırığı

C variantı 15 sayılı test tapşırığı

D variantı 19 sayılı test tapşırığı

Bouling liqasının oyunçularının nəticəsi və eyni nəticə göstərən oyunçuların sayı cədvəldə göstərilmişdir.

Verilmiş nəticələrin medianı ilə modasının fərqi tapın.

Nəticə	Oyunçuların sayı
150	2
145	3
140	1
135	2
130	4
125	2

- A) 20 B) 25 C) 15 D) 10 E) 5

Mövzu: Ədədi orta, moda, median

Sinif: 6

Alt-standart: 5.1.3. Verilən məlumatların modasını, medianını və ədədi ortasını tapır.

İzah: Cədvəldə verilmiş nəticələr artan ardıcılıqla düzülür:

125, 125, 130, 130, 130, 130, 135, 135, 140, 145, 145, 150, 150

Nəticələrin sayı cüt olduğu üçün median olaraq ortada

duran iki qiymətin ədədi ortası tapılır: $\frac{135+135}{2} = 135$.

Moda olaraq nəticələr arasında ən çox təkrarlanan ədəd götürülür. Yəni, moda 130-a bərabərdir. Beləliklə, median və modanın fərqi $135-130 = 5$ olar.

Doğru cavab: 5

A variantı 13 sayılı test tapşırığı

B variantı 4 sayılı test tapşırığı

C variantı 21 sayılı test tapşırığı

D variantı 8 sayılı test tapşırığı

Ədədi silsilənin ilk on həddinin cəmi 220-dən böyük, 260-dan isə kiçikdir. Bu silsilənin birinci həddi 7 və bütün hədləri natural ədədlər olarsa, silsilə fərqlərini tapın.

A) 3 B) 6 C) 4 D) 8 E) 5

Mövzu: Ədədi ardıcılıqlar. Silsilələr

Sinif: 9

Alt-standart: 2.1.3. Ardıcılıqların, ədədi və həndəsi silsilələrin xassələrini məsələ həllinə tətbiq edir.

İzah: Tapşırığın həlli üçün əvvəlcə ədədi silsilənin ilk n həddinin cəmi düsturuna görə S_{10} tapılır.

$$S_n = \frac{2a_1 + (n-1)d}{2} \cdot n \rightarrow S_n = \frac{2a_1 + 9d}{2} \cdot 10 = (14 + 9d) \cdot 5$$

Şərtə görə S_{10} aşağıdakı ikiqat bərabərsizliyi ödəyir:
 $220 < S_{10} < 260$

$$220 < (14 + 9d) \cdot 5 < 260$$

Bərabərsizlik həll edilir və d -nin qiyməti tapıldıqda şərtə görə bütün hədlərin natural olması nəzərə alınır.

$$44 < 14 + 9d < 52$$

$$30 < 9d < 38$$

$$3\frac{1}{3} < d < 4\frac{2}{9}$$

$$d = 4$$

Doğru cavab: 4

A variantı 14 sayılı test tapşırığı

B variantı 5 sayılı test tapşırığı

C variantı 17 sayılı test tapşırığı

D variantı 6 sayılı test tapşırığı

$\log_3(x^2 + x + 3) \leq 2$ bərabərsizliyinin ən kiçik həllini tapın.

A) -4 B) 1 C) 2 D) -5 E) -3

Mövzu: Loqarifmik bərabərsizliklər

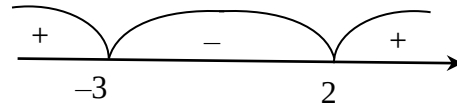
Sinif: 10

Alt-standart: 2.3.2. Üstlü və loqarifmik tənlikləri, bərabərsizlikləri həll edir.

İzah: Bərabərsizliyin mənası olması üçün $x^2 + x + 3 > 0$ ödənilməlidir. $D = 1^2 - 4 \cdot 1 \cdot 3 = -11 < 0$ olduğundan bu bərabərsizlik istənilən x üçün ödənilir. Verilmiş bərabərsizliyin həlli zamanı əsas vahiddən böyük olan loqarifmik funksiyanın artan olması nəzərə alınır. Yəni,

$$\log_3(x^2 + x + 3) \leq 2 \rightarrow \log_3(x^2 + x + 3) \leq \log_3 9 \rightarrow$$

$$\rightarrow x^2 + x + 3 \leq 9 \rightarrow x^2 + x - 6 \leq 0 \rightarrow (x+3)(x-2) \leq 0$$

Bərabərsizlik intervallar üsulu ilə həll

edilir və $x \in [-3; 2]$ olduğu tapılır. Verilmiş bərabərsizliyin ən kiçik həlli -3 -ə bərabərdir.

Doğru cavab: -3

A variantı 15 sayılı test tapşırığı

B variantı 12 sayılı test tapşırığı

C variantı 13 sayılı test tapşırığı

D variantı 4 sayılı test tapşırığı

$z_1 = 3 + \frac{1}{2}i$ və $z_2 = 2 - \frac{1}{3}i$ kompleks ədədlərinin hasilini tapın.

A) $\frac{37}{6}$ B) $-2i$ C) $\frac{37}{6} + 2i$ D) $2i$ E) $\frac{35}{6}$

Mövzu: Kompleks ədədlər

Sinif: 11

Alt-standart: 1.1.1. Kompleks ədəd anlayışı ilə tanışdır.

İzah: İki kompleks ədədi vurmaq üçün onları ikihədlilərin vurulması kimi vurub, $i^2 = -1$ olduğunu nəzərə almaq lazımdır.

$$\begin{aligned} z_1 + z_2 &= \left(3 + \frac{1}{2}i\right) \cdot \left(2 - \frac{1}{3}i\right) = 3 \cdot 2 - 3 \cdot \frac{1}{3}i + \frac{1}{2}i \cdot 2 - \frac{1}{2}i \cdot \frac{1}{3}i = \\ &= 6 - i + i - \frac{1}{6}i^2 = 6 + \frac{1}{6} = \frac{37}{6} \end{aligned}$$

Doğru cavab: $\frac{37}{6}$

A variantı 16 sayılı test tapşırığı

B variantı 9 sayılı test tapşırığı

C variantı 16 sayılı test tapşırığı

D variantı 9 sayılı test tapşırığı

$A(a; 3)$ və $B(2; b)$ nöqtələri koordinat başlanğıcına nəzərən simmetrik olarsa, a və b -ni tapın.

A) $a = -2, b = 3$

B) $a = 2, b = 3$

C) $a = 2, b = -3$

D) $a = -2, b = -3$

E) $a = 3, b = 2$

Mövzu: Koordinatlar üsulu

Sinif: 8

Alt-standart: 3.2.3. Üç nöqtələrinin koordinatlarına görə parçanın orta nöqtəsinin koordinatlarını tapır.

İzah: $A(x_1; y_1)$ və $B(x_2; y_2)$ nöqtələri koordinat başlanğıcına nəzərən simmetrik olarsa $O(0;0)$ nöqtəsi AB parçasının orta nöqtəsi olar. Yəni,

$$\begin{aligned} \frac{x_1 + x_2}{2} = 0, \quad \frac{y_1 + y_2}{2} = 0 &\Rightarrow \frac{a + 2}{2} = 0, \quad \frac{b + 3}{2} = 0 \Rightarrow \\ &\Rightarrow a = -2, b = -3 \end{aligned}$$

Doğru cavab: $a = -2, b = -3$

A variantı 17 sayılı test tapşırığı
B variantı 18 sayılı test tapşırığı
C variantı 7 sayılı test tapşırığı
D variantı 10 sayılı test tapşırığı

Paraleloqramın hündürlükləri $6\sqrt{3}$ sm və 8 sm, onlar arasındakı bucaq 60° -dir. Paraleloqramın sahəsini tapın.

- A) $72\sqrt{3}$ sm² B) 32 sm² C) 96 sm²
 D) $48\sqrt{3}$ sm² E) 24 sm²

Mövzu: Fiqurların sahəsi

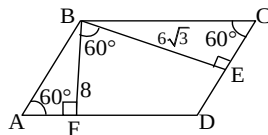
Sinif: 9

Alt-standart: 3.1.4. Üçbucağın, paraleloqramın, rombun, trapesiyanın sahəsini hesablayır.

İzah: FBED

dördbucaqlısında iki daxili bucaq düz və

$\angle EBF = 60^\circ$ olduğundan

$\angle ADC = 120^\circ$ olduğu alınar. Onda ABCD

paraleloqramında iti bucaqlar 60° -yə bərabər olar.

Düzbucaqlı üçbucaqda 30° -lik bucağın qarşısındakı katetin xassəsindən istifadə edilərək $\triangle BEC$ -də

$EC = 6$ sm, $BC = 12$ sm, $\triangle ABF$ -də isə

$$AF = \frac{8}{\sqrt{3}} \text{ sm}, AB = \frac{16}{\sqrt{3}} \text{ sm} \text{ tapılır. Beləliklə, } ABCD$$

paraleloqramının tərəfləri $BC = 12$ sm və $AB = \frac{16}{\sqrt{3}}$ sm,

onların arasındakı bucaq $\angle B = 120^\circ$ olduğundan sahə düsturuna görə

$$S = AB \cdot BC \cdot \sin \angle B = 12 \cdot \frac{16}{\sqrt{3}} \cdot \frac{\sqrt{3}}{2} = 96 (\text{sm}^2) \text{ alınar.}$$

Doğru cavab: 96 sm^2

A variantı 18 sayılı test tapşırığı
B variantı 7 sayılı test tapşırığı
C variantı 22 sayılı test tapşırığı
D variantı 22 sayılı test tapşırığı

Kürənin radiusunu 5 dəfə artırıqda həcmi necə dəyişər?

- A) 25 dəfə artar B) 15 dəfə artar
 C) 20 dəfə artar D) 125 dəfə artar
 E) 75 dəfə artar

Mövzu: Fırılma cisimləri

Sinif: 11

Alt-standart: 3.2.5. Kürənin səthinin sahəsinin və həcmnin tapılmasına aid məsələlər həll edir.

İzah: Kürənin $V = \frac{4}{3} \pi R^3$ həcm düsturuna görə onun həcmi

radiusundan kubik asılıdır. Yəni, kürənin radiusu 5 dəfə artarsa, onun həcmi $5^3 = 125$ dəfə artar.

Doğru cavab: 125 dəfə artar

A variantı 19 sayılı test tapşırığı
B variantı 15 sayılı test tapşırığı
C variantı 4 sayılı test tapşırığı
D variantı 17 sayılı test tapşırığı

$(x^2 + x - 6)^2 + |x^2 + 4x + 3| = 0$ tənliyini həll edin.

- A) $-3; -1$ B) 2 C) -3 D) $-3; 2$ E) $2; -1$

Mövzu: Birməchullu tənliklər

Sinif: 8

Alt-standart: 2.2.2. Kvadrat tənlikləri həll edir.

İzah: İfadələrdən birinin kvadratının və digərinin modulları cəminin 0 olması üçün onların hər biri eyni zamanda 0 olmalıdır. Ona görə də aşağıdakı tənliklər sisteminin həlli tapılmalıdır.

$$\begin{cases} (x^2 + x - 6)^2 = 0 \\ |x^2 + 4x + 3| = 0 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} x^2 + x - 6 = 0, \\ x^2 + 4x + 3 = 0 \end{cases}$$

Buradan, $x^2 + x - 6 = 0$ tənliyinin həlli olaraq

$x_1 = 2, x_2 = -3$, digər tərəfdən $x^2 + 4x + 3 = 0$ tənliyinin həlli olaraq $x_1 = -1, x_2 = -3$ tapılır. Tənliklər sisteminin həlli bu iki tənliyin ortaq həlli olacaqdır. Yəni, verilmiş tənliyin həlli $x = -3$ bərabərdir.

Doğru cavab: -3

A variantı 20 sayılı test tapşırığı
B variantı 22 sayılı test tapşırığı
C variantı 8 sayılı test tapşırığı
D variantı 13 sayılı test tapşırığı

$\vec{a} \langle 5; k; -2 \rangle$, $\vec{b} \langle 2; 15; 6 \rangle$ vektorları verilmişdir. k -nın hansı

qiymətində $3\vec{a} + \vec{b}$ vektorunun uzunluğu 17-yə bərabərdir?

- A) 6 B) 4 C) 3 D) -5 E) -2

Mövzu: Fəzada vektorlar

Sinif: 11

Alt-standart: 3.1.1. Fəzada Dekart koordinat sistemi anlayışını, vektor anlayışını bilir, koordinatları ilə verilmiş iki vektorun skalyar hasilini tapır.

İzah: Tapşırığın həlli üçün əvvəlcə $3\vec{a} + \vec{b}$ vektorunun komponentləri tapılır.

$$3\vec{a} + \vec{b} = 3 \cdot \vec{a} \langle 5; k; -2 \rangle + \vec{b} \langle 2; 15; 6 \rangle = \langle 3 \cdot 5; 3 \cdot k; 3 \cdot (-2) \rangle + \langle 2; 15; 6 \rangle = \langle 17; 3 \cdot k + 15; 0 \rangle$$

$$3\vec{a} + \vec{b} = \langle 17; 3 \cdot k + 15; 0 \rangle$$

Vektorun mütləq qiymətinin tapılması düsturuna görə

$$|3\vec{a} + \vec{b}| = \sqrt{17^2 + (3k + 15)^2 + 0^2} = \sqrt{289 + (3k + 15)^2}$$

$$\sqrt{289 + (3k + 15)^2} = 17 \rightarrow 289 + (3k + 15)^2 = 289 \rightarrow$$

$$(3k + 15)^2 = 0 \rightarrow k = -5$$

Doğru cavab: -5

A variantı 21 sayılı test tapşırığı**B variantı 10 sayılı test tapşırığı****C variantı 9 sayılı test tapşırığı****D variantı 7 sayılı test tapşırığı**

$$b \text{ parametrinin hansı qiymətində } \begin{cases} x \geq 2b^2 - 3b + 7, \\ x \leq b^2 + 5b - 9 \end{cases}$$

bərabərsizliklər sisteminin yeganə həlli var?

A) 7 B) 4 C) 10 D) 5 E) 8

Mövzu: Bərabərsizlik**Sinif:** 9**Alt-standart:** 2.2.3. Kvadrat bərabərsizliyi həll edir.**İzah:** Tapşırığın həlli kvadrat bərabərsizliyin həllinə gətirilir.

$$\begin{cases} x \geq 2b^2 - 3b + 7, \\ x \leq b^2 + 5b - 9 \end{cases} \rightarrow 2b^2 - 3b + 7 \leq x \leq b^2 + 5b - 9 \rightarrow$$

$$\rightarrow 2b^2 - 3b + 7 \leq b^2 + 5b - 9 \rightarrow b^2 - 8b + 16 \leq 0 \rightarrow$$

$$\rightarrow (b-4)^2 \leq 16 \rightarrow b=4.$$

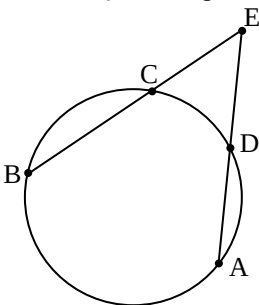
Doğru cavab: 4**A variantı 22 sayılı test tapşırığı****B variantı 20 sayılı test tapşırığı****C variantı 1 sayılı test tapşırığı****D variantı 1 sayılı test tapşırığı**

2557776 yeddirəqəmli ədədinin rəqəmlərinin yerini dəyişməklə 6 rəqəmi ilə başlayan neçə müxtəlif yeddirəqəmli ədəd yazmaq olar?

A) 70 B) 60 C) 90 D) 30 E) 50

Mövzu: Birləşmələr nəzəriyyəsi**Sinif:** 9**Alt-standart:** 5.2.1. Birləşmələrin növlərini fərqləndirir və onlara aid sadə məsələləri həll edir.**İzah:** 2557776 yeddirəqəmli ədədində iki 5 və üç 7 rəqəmi var. 6 rəqəmi əvvəldə gələrsə digər rəqəmlərin yerdəyişməsi sayı 6! olacaq, lakin təkrar rəqəmlər olduğundan təkrarlı permutasiya-yerdəyişmənin xassəsini tətbiq etməkləmümkün düzülüşlərin sayını $\frac{6!}{1! \cdot 2! \cdot 3!} = \frac{6 \cdot 5 \cdot 4 \cdot 3!}{1 \cdot 2 \cdot 3!} = 60$ alırıq.**Doğru cavab:** 60**A variantı 23 sayılı test tapşırığı****B variantı 26 sayılı test tapşırığı****C variantı 24 sayılı test tapşırığı****D variantı 26 sayılı test tapşırığı**

$\overline{AB} : \overline{BC} : \overline{CD} : \overline{DA} = 12 : 8 : 2 : 3$ olarsa, $\angle AEB$ bucağının dərəcə ölçüsünü tapın.

Mövzu: Çevrə**Sinif:** 9**Alt-standart:** 3.1.3. Çevrəyə toxunanın və kəsənin xassələrini tətbiq edir**İzah:** $\overline{AB} : \overline{BC} : \overline{CD} : \overline{DA} = 12 : 8 : 2 : 3$ $\overline{AB} = 12k, \overline{BC} = 8k, \overline{CD} = 2k, \overline{DA} = 3k.$ Qövsələrin dərəcə ölçülərinin cəmi 360° olduğundan

$$12k + 8k + 2k + 3k = 360^\circ \rightarrow 25k = 360^\circ \rightarrow k = \frac{360^\circ}{25} = \frac{72^\circ}{5}$$

$$\angle AEB = \frac{\overline{AB} - \overline{CD}}{2} = \frac{12k - 2k}{2} = \frac{10k}{2} = 5k = 5 \cdot \frac{72^\circ}{5} = 72^\circ$$

Doğru cavab: 72° **A variantı 24 sayılı test tapşırığı****B variantı 25 sayılı test tapşırığı****C variantı 23 sayılı test tapşırığı****D variantı 23 sayılı test tapşırığı** m -in hansı ən kiçik tam qiymətində $f(x) = x^2 + 2(m-5)x + m^2$ parabolasının təpə nöqtəsi

I rübdə yerləşər?

Mövzu: Funksiya**Sinif:** 9**Alt-standart:** 2.2.3. Kvadrat bərabərsizliyi həll edir.**İzah:** $f(x) = ax^2 + bx + c$ funksiyasının qrafiki olanparabolanın təpə nöqtəsinin $\left(\frac{-b}{2a}; \frac{4ac-b^2}{4a}\right)$ I rübdə

yerləşməsi üçün

$$\begin{cases} \frac{-b}{2a} > 0 \\ \frac{4ac-b^2}{4a} > 0 \end{cases} \rightarrow \begin{cases} \frac{-2(m-5)}{2} > 0 \\ \frac{4 \cdot 1 \cdot m^2 - (2(m-5))^2}{4} > 0 \end{cases}$$

$$\rightarrow \begin{cases} m-5 < 0 \\ 4m^2 - 4(m-5)^2 > 0 \end{cases} \rightarrow$$

$$\begin{cases} m < 5 \\ m^2 - (m^2 - 10m + 25) > 0 \end{cases} \rightarrow$$

$$\begin{cases} m < 5 \\ m > 2,5 \end{cases} \rightarrow 2,5 < m < 5$$

 $m_{\text{əktq}} = 3.$ **Doğru cavab:** 3**A variantı 25 sayılı test tapşırığı****B variantı 24 sayılı test tapşırığı****C variantı 25 sayılı test tapşırığı****D variantı 25 sayılı test tapşırığı**

$$\left(\sqrt{\frac{6 \cos 25^\circ \cos 65^\circ}{\cos 40^\circ}} + 1 \right) \cdot 3(\sqrt{3} - 1) \text{ ifadəsinin qiymətini}$$

tapın.

Mövzu: Triqonometrik funksiyalar**Sinif:** 10

Alt-standart: 2.1.2. Triqonometrik funksiyalar üçün çevirmə düsturlarını bilir və tətbiq edir.

2.1.3. Triqonometrik funksiyalar üçün toplama düsturlarını, onlardan alınan nəticələri bilir və tətbiq edir.

İzah : Tapşırığın həlli zamanı əvvəlcə kökaltı ifadədə $\sin \alpha = \cos(90^\circ - \alpha)$ çevirmə düsturu tətbiq edilərək

$$\cos 65^\circ = \cos(90^\circ - 25^\circ) = \sin 25^\circ \text{ kimi, sonra}$$

isə $\sin 2\alpha = 2 \sin \alpha \cos \alpha$ ikiqat arqument düsturu tətbiq edilərək $2 \sin 25^\circ \cos 25^\circ = \sin 50^\circ$ kimi yazılır. Yenə birinci düstura görə $\sin 50^\circ = \cos 40^\circ$ olduğu nəzərə alınır və yekunda çevrilmiş ifadəyə müxtəsər vurma düsturu tətbiq edilərək cavab tapılır:

$$\begin{aligned} & \left(\sqrt{\frac{6 \cos 25^\circ \cos 65^\circ}{\cos 40^\circ}} + 1 \right) \cdot 3(\sqrt{3} - 1) = \\ & \left(\sqrt{\frac{3 \cdot 2 \cos 25^\circ \sin 25^\circ}{\cos 40^\circ}} + 1 \right) \cdot 3(\sqrt{3} - 1) = \\ & \left(\sqrt{\frac{3 \cdot \sin 50^\circ}{\cos 40^\circ}} + 1 \right) \cdot 3(\sqrt{3} - 1) = \left(\sqrt{\frac{3 \cos 40^\circ}{\cos 40^\circ}} + 1 \right) \cdot 3(\sqrt{3} - 1) \\ & = (\sqrt{3} + 1) \cdot 3(\sqrt{3} - 1) = 2 \cdot 3 = 6 \end{aligned}$$

Doğru cavab: 6

A variantı 26 sayılı test tapşırığı

B variantı 23 sayılı test tapşırığı

C variantı 26 sayılı test tapşırığı

D variantı 24 sayılı test tapşırığı

$$\int_3^a \frac{dx}{x} = 3 \ln 2 \text{ bərabərliyindən } a\text{-nı tapın.}$$

Mövzu: İntegral

Sinif: 11

Alt-standart: 2.2.5. Müəyyən inteqralın tərifini bilir və Nyuton-Leybnis düsturunu tətbiq edir.

$$\text{İzah: } \int_3^a \frac{dx}{x} = \ln|x| \Big|_3^a = \ln a - \ln 3 = \ln \frac{a}{3}$$

$$\text{Şərtə görə } \ln \frac{a}{3} = \ln 2^3 \rightarrow \frac{a}{3} = 8 \rightarrow a = 24$$

Doğru cavab: 24

A variantı 27 sayılı test tapşırığı

B variantı 27 sayılı test tapşırığı

C variantı 27 sayılı test tapşırığı

D variantı 27 sayılı test tapşırığı

Uyğun tərəfləri paralel olan α və β bucaqları üçün uyğunluğu müəyyən edin.

$$1. \alpha : \beta = 2 : 3$$

$$2. \alpha : \beta = 5 : 4$$

$$3. \alpha = 3\beta$$

a. bucaqların fərqi 90° -dir

b. bucaqların fərqi 36° -dir

c. bucaqların fərqi 40° -dir

d. bucaqlardan kiçiyi 80° -dir

e. bucaqlardan böyüyü 135° -dir

Mövzu: Həndəsənin əsas anlayışları

Sinif: 7

Alt-standart: 3.1.3. İki paralel düz xətti üçüncü ilə kəsdikdə alınan bucaqların xassələrini tətbiq edir

İzah: Uyğun tərəfləri paralel olan bucaqlar ya konqruyentdir, ya da dərəcə ölçülərinin cəmi 180° -yə bərabərdir.

$$1. \alpha : \beta = 2 : 3 \rightarrow \alpha = 2k, \beta = 3k$$

$$\alpha + \beta = 5k = 180^\circ \rightarrow k = 36$$

$$\alpha = 72^\circ, \beta = 108^\circ$$

$$\alpha - \beta = 36^\circ$$

$$\alpha : \beta = 5 : 4 \rightarrow \alpha = 5k, \beta = 4k$$

$$2. \alpha + \beta = 9k = 180^\circ \rightarrow k = 20^\circ$$

$$\alpha = 100^\circ, \beta = 80^\circ$$

$$3. \alpha = 3\beta \rightarrow \alpha = 3k, \beta = k$$

$$\alpha + \beta = 4k = 180^\circ \rightarrow k = 45^\circ$$

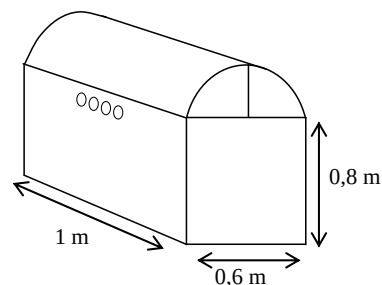
$$\alpha = 135^\circ, \beta = 45^\circ$$

$$\alpha - \beta = 90^\circ$$

Doğru cavab: 1-b, 2-d, 3-a, e

Sizə təqdim olunmuş situasiyanı diqqətlə oxuyun və burada verilmiş məlumatlardan istifadə edərək 28 – 30 sayılı tapşırıqları Cavab vərəqində yerinə yetirin. Nəzərə alın ki, hər tapşırıqda alınan nəticə həmin situasiya ilə bağlı növbəti tapşırıqlarda istifadə oluna bilər.

Sandığın qapaq hissəsi yarım silindr, aşağı hissəsi isə eni 0,6 m, uzunluğu 1 m, hündürlüyü 0,8 m olan düzbucaqlı paralelepiped formasındadır. Sandığa hər birinin kütləsi eyni olan 10 əşya qoyularsa, sandığın kütləsi 24 kq olar. Sandığa hər birinin kütləsi birinci dəfə qoyulan əşyaların birinin kütləsindən 20% çox olan 15 eyni kütləli əşya qoyduqda isə onun kütləsi 30 kq olar. Sandığın qapağının açılması üçün 4 rəqəmli parol təyin edildi.

A variantı 28 sayılı test tapşırığı

B variantı 28 sayılı test tapşırığı

C variantı 28 sayılı test tapşırığı

D variantı 28 sayılı test tapşırığı

Sandığın həcmi tapın ($\pi=3$).

Mövzu: Fəza fiqurları. Fırlanma fiqurları

Sinif: 10 və 11

Alt-standart: 3.2.3. Prizmanın yan səthinin, tam səthinin və həcmi tapılmasına aid məsələlər həll edir.

3.2.3. Silindrin yan səthinin, tam səthinin və həcmi tapılmasına aid məsələlər həll edir.

İzah: Tapşırığın həlli üçün sandıq iki hissəyə bölünür: düzbucaqlı paralelepiped formasında olan aşağı hissə və yarımsilindr formasında qapaq. Şərtə görə düzbucaqlı paralelepipedin uzunluğu $b = 1m$, eni $a = 0,6m$, hündürlüyü isə $h = 0,8m$ olduğundan onun həcmi

$$V_{aşağı} = abh = 0,6 \cdot 0,8 \cdot 1 = 0,48m^3 \text{ olacaqdır.}$$

Sandığın qapağı ox kəsiyi düzbucaqlı paralelepipedin üst oturacağı ilə üst-üstə düşən silindrin yarısı formasında olduğundan yarımsilindrin oturacağının radiusu

$$R = \frac{0,6}{2} = 0,3m, \text{ hündürlüyü isə } b = 1m \text{ olur. Ona görə də}$$

$$V_{y.s.} = \frac{1}{2} \pi R^2 b = \frac{1}{2} \cdot 3 \cdot 0,3^2 \cdot 1 = 0,135m^3. \text{ Beləliklə,}$$

düzbucaqlı paralelepipedin və yarımsilindrin həcmiləri toplanır və sandığın həcmi tapılır:

$$V = V_{aşağı} + V_{y.s.} = abh + \frac{1}{2} \pi R^2 b = 0,48m^3 + 0,135m^3 = 0,615m^3$$

$$V = 0,615m^3$$

Doğru cavab: $0,615m^3$

A variantı 29 sayılı test tapşırığı

B variantı 29 sayılı test tapşırığı

C variantı 29 sayılı test tapşırığı

D variantı 29 sayılı test tapşırığı

Boş sandığın kütləsini tapın.

Mövzu: Tənlilər sistemi

Sınıf: 7

Alt-standart: 2.2.2. Birdəyişənli xətti tənliyi, modul işarəsi daxilində dəyişənli olan tənliyi və ikidəyişənli iki xətti tənliklər sistemini həll edir.

İzah: I üsul: Tapşırığı həll etmək üçün ikidəyişənli xətti tənliklər sistemi qurulur. Fərz edək ki, sandığın kütləsi x kq, əvvəlcə sandığa qoyulan eyni kütləli 10 əşyadan birinin kütləsi də y kq-dır. Onda, ikinci dəfə sandığa qoyulacaq əşyaların hər birinin kütləsi ilk dəfə qoyulan əşyalardan birinin kütləsindən 20% çox olduğu üçün $1,2y$ kq olar. Əgər sandığa ilk 10 əşya qoyularsa, məsələnin şərtinə görə $x + 10y = 24$ tənliyi, növbəti dəfə 15 əşya qoyularsa isə $x + 15 \cdot 1,2y = 30$ tənliyi ödənilər.

$$\begin{cases} x + 10y = 24, \\ x + 18y = 30 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} -x - 10y = -24, \\ x + 18y = 30 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x + 10y = 24, \\ 8y = 6 \end{cases} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \begin{cases} x + 10y = 24, \\ y = \frac{3}{4} \end{cases} \Rightarrow x + 10 \cdot \frac{3}{4} = 24 \Rightarrow x = 16,5kq$$

II üsul: Fərz edək ki, birinci dəfə sandığa qoyulması nəzərdə tutulan əşyanın kütləsi y kq-dır. Onda ikinci dəfə sandığa qoyulması nəzərdə tutulan əşyanın kütləsi şərtə görə 20% artıq, yəni $1,2y$ kq olacaqdır. Birinci halda sandığa 10 əşya, ikinci halda 15 əşya nəzərdə tutulduğu üçün uyğun olaraq birinci halda sandığın kütləsi $24 - 10y$, ikinci halda isə $30 - 15 \cdot 1,2y$ olacaqdır. Sandığın kütləsinin tapılması üçün birdəyişənli tənlik qurulur və y tapılır:

$$24 - 10y = 30 - 15 \cdot 1,2y \rightarrow 18y - 10y = 30 - 24 \rightarrow$$

$$\rightarrow 8y = 6 \rightarrow y = \frac{3}{4}$$

Sonra sandığın kütləsi tapılır:

$$24 - 10y = 24 - 10 \cdot \frac{3}{4} = 16,5(kq)$$

Doğru cavab: $16,5kq$

A variantı 30 sayılı test tapşırığı

B variantı 30 sayılı test tapşırığı

C variantı 30 sayılı test tapşırığı

D variantı 30 sayılı test tapşırığı

Sandığın qapağının açılması üçün təyin edilmiş parolun rəqəmlərinin müxtəlif olması hadisəsinin ehtimalını tapın.

Mövzu: Ehtimal nəzəriyyəsi

Sınıf: 9

Alt-standart: 5.2.3. Birləşmələrin köməyi ilə ehtimala aid sadə məsələləri həll edir

İzah: Tapşırığın həlli zamanı kombinatorikanın elementlərindən istifadə olunur. Belə ki, parolun təyin edilməsi zamanı hər bir rəqəm 10 üsul ilə seçilə bildiyindən mümkün halların sayı $n = 10^4$ üsul ilə müəyyən edilir. Digər tərəfdən seçilmiş dörd rəqəmin müxtəlif olması üçün əlverişli halların sayı $n(A) = {}_{10}P_4 = 10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7$ ədədinə bərabər olur. Ehtimalın klassik tərifinə əsasən A hadisəsinin başvermə ehtimalı

$$P(A) = \frac{n(A)}{n} = \frac{{}_{10}P_4}{10^4} = \frac{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7}{10^4} = \frac{10 \cdot 9 \cdot 8 \cdot 7}{10 \cdot 10^3} = \frac{9 \cdot 8 \cdot 7}{1000} = \frac{63}{125}$$

kimi tapılır.

$$\text{Doğru cavab: } \frac{63}{125}$$

Coğrafiya

A variantı 31 sayılı test tapşırığı

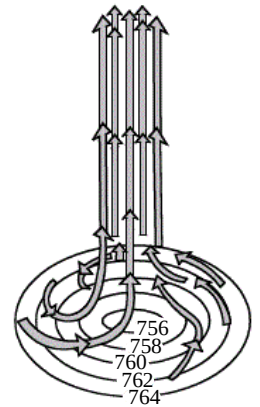
B variantı 42 sayılı test tapşırığı

C variantı 36 sayılı test tapşırığı

D variantı 41 sayılı test tapşırığı

Sxemə əsasən təzyiq sahəsinə aid doğru fikirləri müəyyən edin.

- I. Mərkəzində alçaq təzyiq sahəsi mövcuddur.
- II. Cənub yarımkürəsi üçün xarakterikdir.
- III. Mərkəzində yüksək təzyiq sahəsi mövcuddur.
- IV. Aydın, buludsuz hava şəraiti formalaşdırır.
- V. Tutqun, buludlu hava şəraiti formalaşdırır.

- A) I, V B) III, IV C) II, III D) II, V E) I, IV

Mövzu: Atmosfer yerin hava təbəqəsi

Sınıf: 8

Alt-standart: 2.1.3

İzah: Sxemədə siklon təsvir edilmişdir.

Siklonun mərkəzində alçaq kənarlarında isə yüksək təzyiq hakimdir. Şimal yarımkürəsində siklonlar saat əqrəbinin hərəkətinin əksi, cənub yarımkürəsində isə saat əqrəbi istiqamətində hərəkət edir. Siklonların mərkəzində qalxan hava axınları hakim olur. Qalxan hava tutqun və buludlu hava şəraiti formalaşdırır.

Doğru cavab: I, V

A variantı 32 sayılı test tapşırığı**B variantı 50 sayılı test tapşırığı****C variantı 52 sayılı test tapşırığı****D variantı 31 sayılı test tapşırığı**

Uyğunluğu müəyyən edin.

Xüsusiyyət

1. Dəmyə əkinçiliyi üstünlük təşkil edir.
2. Suvarmadan əsasən yay mövsümündə istifadə olunur.
3. Təbii şəraiti əkinçilik üçün əlverişsizdir.

Ərazi və ya region

- a. Mərkəzi düzənliklər
- b. Cənubi Avropa
- c. Çukot yarımadası
- d. Şərqi Asiya
- e. Alyaska yarımadası

- A) 1 – d; 2 – b; 3 – a; e B) 1 – c; 2 – b, e; 3 – d
C) 1 – a, b; 2 – c; 3 – d D) 1 – b; 2 – c, d; 3 – e
E) 1 – a; 2 – b; 3 – c; e

Mövzu: Dünyanın kənd təsərrüfatı

Sınıf: 9

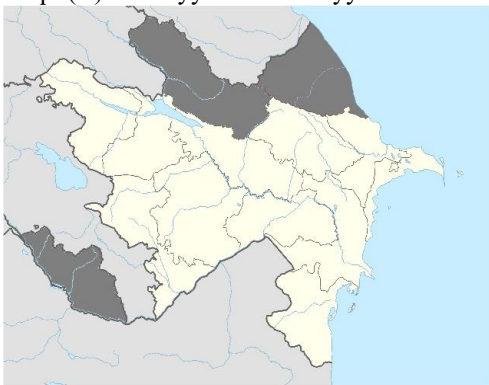
Alt-standart: 3.2.3

İzah: Mərkəzi düzənliklərdə mülayim və yağıntılı hava şəraiti dəmyə əkinçiliyi üçün əlverişlidir. Cənubi Avropa regionunda yayın isti və quraq keçməsi suvarmadan əsasən yay mövsümündə istifadə edilməsinə ehtiyac yaradır. Çukot və Alyaska yarımadalarında aqroiqlim ehtiyatları zəif olduğu üçün təbii şəraitləri əkinçilik üçün əlverişsizdir.

Doğru cavab: 1 – a; 2 – b; 3 – c; e

A variantı 33 sayılı test tapşırığı**B variantı 39 sayılı test tapşırığı****C variantı 46 sayılı test tapşırığı****D variantı 46 sayılı test tapşırığı**

Xəritə-sxemdə işarələnmiş iqtisadi rayonların oxşar (I) və fərqli (II) xüsusiyyətlərini müəyyən edin.

- A) I – Bütövlükdə tektonik qalxma zonasında yerləşir.
II – Dağ-meşə landşaftı bütöv qurşaqla təşkil edilir.
- B) I – Ərazilərində Alt paleozoy yaşlı vulkanogen-çökmə süxurlar geniş yayılmışdır.
II – İsti quraq yay, soyuq qış səciyyəvidir.
- C) I – Neft və təbii qaz əsas faydalı qazıntı ehtiyatlarıdır.
II – Bütün inzibati rayonların xarici ölkəyə çıxışı var.
- D) I – Suvarma şəraitində əkinçilik inkişaf etmişdir.
II – Yay otlaqlarında heyvandarlığın inkişafı üçün imkanlar mövcuddur.
- E) I – Ərazilərindən buzlaq və qar ərinti suları ilə qidalanan çay keçir.
II – Yağıntıları bərabər paylanan mülayim-isti iqlim yarımipini müşahidə olunur.

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının iqtisadi-coğrafi rayonları

Sınıf: 11

Alt-standart: 3.2.1

İzah: Xəritə-sxemdə Şəki-Zaqatala, Quba-Xaçmaz və Naxçıvan iqtisadi rayonları işarələnmişdir. Hər üç iqtisadi rayonun ərazisində qar və buzlaqlar mövcud olduğu üçün ərazilərindən buzlaq və qar ərinti suları ilə qidalanan çay keçir. Şəki-Zaqatala, Quba-Xaçmaz iqtisadi rayonunda yağıntıları bərabər paylanan mülayim-isti iqlim yarımipinə rast gəlinməsi də Naxçıvan iqtisadi rayonunda rast gəlinmir.

Doğru cavab: I – Ərazilərindən buzlaq və qar ərinti suları ilə qidalanan çay keçir.

II – Yağıntıların bərabər paylanan mülayim-isti iqlim yarımipini müşahidə olunur.

A variantı 34 sayılı test tapşırığı**B variantı 40 sayılı test tapşırığı****C variantı 50 sayılı test tapşırığı****D variantı 51 sayılı test tapşırığı**

Doğru sıraları müəyyən edin.

Sıra	Qoruq və ya Milli Park	Yerləşdiyi inzibati rayon	Yerləşdiyi fiziki-coğrafi rayon	Mühafizə edilən komponentlər
1	Göygöl	Göygöl	Gəncə	Qarmaqvari şam
2	Türyançay	Ağdaş	Ceyrançöl-Acınohur	Ardıc və saqqız ağacı
3	Qızılağac	İmişli	Kür-Araz	Su quşları
4	Şirvan	Şamaxı	Küdrü-Şirvan	Ceyranlar
5	Qaragöl	Zəngilan	Vulkanik Yayla	Göl kompleksi
6	Ağgöl	Ağcabədi	Kür-Araz	Su quşları

- A) 1, 2, 5 B) 3, 4, 5 C) 1, 2, 3
D) 1, 2, 6 E) 3, 4, 6

Mövzu: Azərbaycanın torpaq, bitki örtüyü və heyvanlar aləmi, landşaft örtüyü

Sınıf: 10

Alt-standart: 2.1.7

İzah: Göygöl milli parkı Göygöl inzibati rayonunda və Gəncə fiziki-coğrafi rayonunda yerləşir və qoruğun ərazisində Qarmaqvari şam qorunur. Türyançay qoruğu Ağdaş inzibati rayonu və Ceyrançöl-Acınohur fiziki-coğrafi rayonu ərazisində yerləşir, ərazisində ardıc və saqqız ağacları qorunur.

Ağgöl milli parkı Ağcabədi inzibati, Kür-Araz fiziki-coğrafi rayonunda yerləşir və ərazisində su quşları qorunur.

Doğru cavab: 1, 2, 6

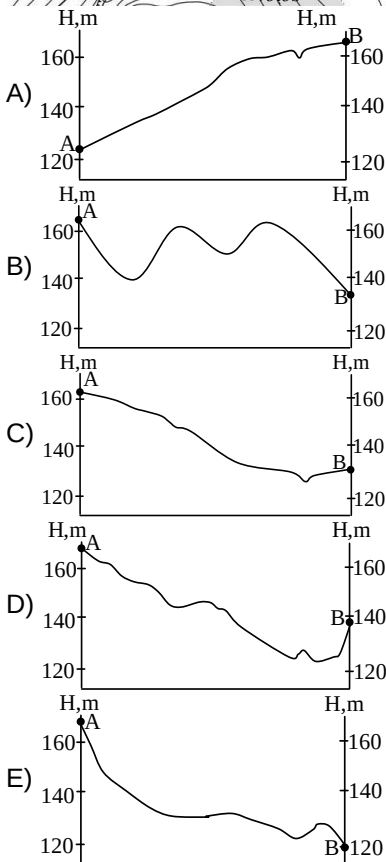
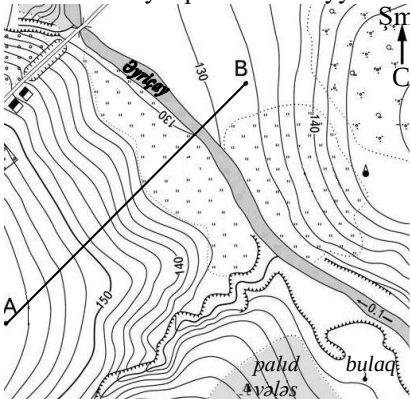
A variantı 35 sayılı test tapşırığı

B variantı 46 sayılı test tapşırığı

C variantı 48 sayılı test tapşırığı

D variantı 44 sayılı test tapşırığı

A-B xətti üzrə relyef profilini müəyyən edin.

Mövzu: Yer səthinin relyefi və onun tədqiqi

Sinif: 11

Alt-standart: 2.1.1

İzah: A-B xətti üzrə relyef profilini üzrə əvvəlcə kəsmə yüksəkliyini müəyyən etmək lazımdır. İstənilən iki horizontal arasındakı fərqi kəsmə yüksəkliyinin sayına bölmək lazımdır.

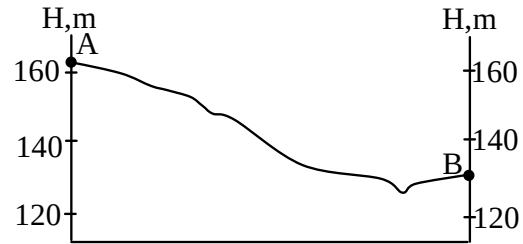
Məs:

$$150-140=10$$

$$10:4=2,5$$

Kəsmə yüksəkliyi 2,5 metrdir. A nöqtəsi 160 və 162,5 metr arasında, B nöqtəsi isə 130-132,5 metr arasında yerləşir. Bu göstəriciləri nəzərə alaraq doğru cavabı müəyyən etmək olar.

Doğru cavab:

A variantı 36 sayılı test tapşırığı

B variantı 51 sayılı test tapşırığı

C variantı 42 sayılı test tapşırığı

D variantı 36 sayılı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Qışı quraq keçən mülayim-isti iqlim
 2. Bütün fəsillərdə bol yağıntılı soyuq iqlim
 3. Yay quraq keçən soyuq iqlim
 - a. Böyük Qafqazın cənub yamaclarının dağətəyi və alçaq dağlıq sahələri
 - b. Naxçıvan MR-də orta dağlıq sahələri
 - c. Böyük Qafqazın şimal-şərq yamaclarının dağətəyi və alçaq dağlıq sahələri
 - d. Kiçik Qafqazın dağətəyi və alçaq dağlıq hissələri
 - e. Böyük Qafqazın cənub yamaclarının orta və yüksək dağlıq sahələri
- A) 1 – d; 2 – e; 3 – b B) 1 – a; 2 – b; 3 – d
C) 1 – b; 2 – a; 3 – e D) 1 – c; 2 – b; 3 – d
E) 1 – d; 2 – c; 3 – b

Mövzu: Azərbaycan respublikasının iqlimi

Sinif: 10

Alt-standart: 2.1.3

İzah: Qışı quraq keçən mülayim-isti iqlim əsasən, Kiçik Qafqazın dağətəyi və alçaq dağlıq hissələrində yayılmışdır. Bütün fəsillərdə bol yağıntılı soyuq iqlim Böyük Qafqazın cənub yamaclarının orta və yüksək dağlıq sahələrində yayılmışdır. Yay quraq keçən soyuq iqlim Naxçıvan MR-də orta dağlıq sahələri üçün xarakterikdir.

Doğru cavab: 1 – d; 2 – e; 3 – b

A variantı 37 sayılı test tapşırığı

B variantı 47 sayılı test tapşırığı

C variantı 40 sayılı test tapşırığı

D variantı 43 sayılı test tapşırığı

2005-ci ildə ölkədə ümumi əhalinin sayı 8 300 000 nəfər, kənd əhalisi isə 3 984 000 nəfər olmuşdur. Həmin ildə ölkədə urbanizasiya səviyyəsini hesablayın.

- A) 52% B) 54% C) 48,5% D) 56% E) 45%

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının əhalisi.

Sinif: 10

Alt-standart: 3.1.2

İzah: Ümumi əhalinin sayından kənd əhalisinin sayını çıxıldıqda şəhər əhalisinin sayı tapılır. Şəhər əhalisinin ümumi əhalinin sayına olan nisbəti şəhərləşmə səviyyəsini yəni urbanizasiyanı göstərir.

$$8300\ 000-3984000=4316000$$

$$8300\ 000\text{-----}100\%$$

$$4316000\text{-----}x\%$$

$$x=52\%$$

Doğru cavab: 52%

A variantı 38 sayılı test tapşırığı
B variantı 34 sayılı test tapşırığı
C variantı 41 sayılı test tapşırığı
D variantı 42 sayılı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Orta Araz vilayəti
 2. Kür çökəkliyi vilayəti
 3. Lənkəran vilayəti
- a. Çayəmələgəlmə imkanı məhdud olsa da, illik çay axımı böyükdür.
 - b. Nival landşaftlar yaranır.
 - c. Ərazisinin böyük hissəsində mülayim-isti iqlim tipi hakimdir.
 - d. Həm filiz, həm də qeyri-filiz ehtiyatlara malikdir.
 - e. Ərazisində həm meşə, həm də çöl landşaftının mühafizə edildiyi qoruqlar vardır.
- A) 1 – b, d; 2 – a, e; 3 – c B) 1 – a, d; 2 – b, e; 3 – c
 C) 1 – b, c; 2 – a, e; 3 – d D) 1 – a, b; 2 – d, e; 3 – c
 E) 1 – b, d; 2 – a, c; 3 – e

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının fiziki-coğrafi rayonlaşdırılması

Sinif: 10

Alt-standart: 2.1.1

İzah: Orta Araz vilayətinin mütləq hündürlüyünün çox olması nival landşaftların yaranmasına səbəb olmuşdur. Bu vilayətin geoloji quruluşunun mürəkkəbliyi həm filiz həm də qeyri filiz faydalı qazıntılarla zəngin olmasına səbəb olmuşdur. Lənkəran vilayətinin ərazisinin böyük hissəsində mülayim-isti iqlim tipi hakimdir. Kür çökəkliyi vilayətində çayəmələgəlmə imkanları məhdud olsa da, relyef quruluşuna əsasən ərazisindən çoxlu sayda çayın keçməsi burada illik çay axımının böyük olmasına səbəb olmuşdur. Bu vilayət ərazisində həm meşə, həm də çöl landşaftının mühafizə edildiyi qoruqlar vardır.

Doğru cavab: 1 – b, d; 2 – a, e; 3 – c

A variantı 39 sayılı test tapşırığı
B variantı 43 sayılı test tapşırığı
C variantı 37 sayılı test tapşırığı
D variantı 52 sayılı test tapşırığı

Dünyanın iri daş kömür ixracatçıları:

1. CAR
 2. Braziliya
 3. Çili
 4. Avstraliya
 5. Rusiya
 6. Misir
- A) 3, 4, 6 B) 1, 4, 5 C) 1, 2, 4
 D) 1, 3, 5 E) 2, 5, 6

Mövzu: Təbii ehtiyatlar və onlardan istifadə

Sinif: 10

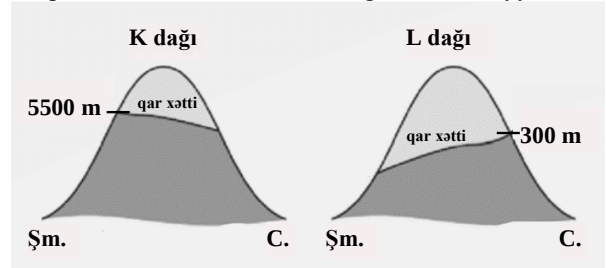
Alt-standart: 3.2.3

İzah: Faydalı qazıntı ehtiyatlarının qeyri-bərabər paylanması idxal və ixrac zərurəti yaradır. Zəngin daş kömür ehtiyatlarına malik olan CAR, Avstraliya və Rusiya dünyanın iri daş kömür ixracatçılarıdır.

Doğru cavab: 1, 4, 5

A variantı 40 sayılı test tapşırığı
B variantı 36 sayılı test tapşırığı
C variantı 32 sayılı test tapşırığı
D variantı 47 sayılı test tapşırığı

Daimi qar xətti sxemlərinə əsasən doğru fikri müəyyən edin.

- A) K dağının şimal yamaqları cənuba nisbətən aqroiqlim ehtiyatları ilə daha zəif təmin olunmuşdur.
 B) K dağı şimal subtropik iqlim qurşağında yerləşir.
 C) L dağının yerləşdiyi paralel daha kiçik uzunluğa malikdir.
 D) L dağı cənub yarımkürəsində yerləşir.
 E) K dağı cənub mülayim iqlim qurşağında yerləşir.

Mövzu: İqlim və onun təsərrüfata təsiri

Sinif: 10

Alt-standart: 2.1.3

İzah: K və L sxemlərində müxtəlif coğrafi enliklərdə yerləşən dağlarda mövcud olan daimi qar xəttinin sərhədləri göstərilib. Dağların təsvir olunduğu sxemə nəzər yetirsək görə bilərik ki, dağlarda qar xəttinin həm hündürlüyü, həm də şimal və cənub yamaqları üzrə keçmə hündürlüyü müxtəlifdir. L dağında daimi qar xəttinin daha aşağıdan keçməsi onun qütbə yaxın enliklərdə yerləşdiyini göstərir. Yerin kürə formada olduğunu nəzərə alsaq L dağının yerləşdiyi paralelin daha kiçik uzunluğa malik olduğunu görə bilərik.

Doğru cavab: L dağının yerləşdiyi paralel daha kiçik uzunluğa malikdir.

A variantı 41 sayılı test tapşırığı
B variantı 32 sayılı test tapşırığı
C variantı 38 sayılı test tapşırığı
D variantı 38 sayılı test tapşırığı

Xəritə-sxemdə ştrixlənmiş ölkə üçün doğru fikirləri müəyyən edin.

1. Qərb hissəsində əhalinin sıxlığı daha çoxdur.
2. Şəkər çuğunduru, pambıq və cutun əsas ixracatçısıdır.

3. Məhsuldar qırmızı-qara torpaqlar yayılıb.
 4. Subtropik iqlim qurşağının bərabər rütubətli iqlim tipi yayılmışdır.
 5. Demografik keçidin I mərhələsindədir.
 6. Çaylarının qidalanmasında yağış suları üstünlük təşkil edir.
- A) 2, 3, 5 B) 1, 3, 5 C) 3, 4, 6
 D) 1, 2, 5 E) 2, 4, 6

Mövzu: Dünya ölkələrinin xüsusiyyətləri.

Alt-standart: 3.2.1

Sinif: 9, 10, 11

İzah: Xəritə-sxemdə ştrixlənmiş ölkə Argentinadır.

Argentina ərazisində yerləşən çöl təbii zonasında məhsuldar qırmızı-qara torpaqlar yayılıb. Bu ölkədə subtropik iqlim qurşağının bərabər rütubətli iqlim tipi yayılıb və çaylarının qidalanmasında yağış suları üstünlük təşkil edir.

Doğru cavab: 3, 4, 6

A variantı 42 sayılı test tapşırığı

B variantı 44 sayılı test tapşırığı

C variantı 31 sayılı test tapşırığı

D variantı 37 sayılı test tapşırığı

Dünya okeanına çay və ya kanal vasitəsilə çıxışı mövcud olan göllər:

- A) Xəzər, Ontario, Oneqa, Ladoqa
 B) Eri, Aral, Viktoriya, Tanqanika
 C) Xəzər, Titikaka, Viktoriya, Eyr
 D) Xəzər, Aral, Balxaş, Ladoqa
 E) Eyr, Oneqa, Xəzər, Cenevrə

Mövzu: Dünya nəqliyyatı və beynəlxalq iqtisadi əlaqələr.

Alt-standart: 3.2.3

Sinif: 11

İzah: Göllərin dünya okeanı ilə əlaqələri çaylar və kanallar vasitəsilə mümkündür. Xəzərin Volqa çayı, Volqa-Don kanalı və Don çayı, Ontarinun Müqəddəs Lavrenti çayı, Oneqa gölünün Belomor kanalı, Ladoqa gölünün isə Neva çayı vasitəsilə dünya okeanına çıxışları var.

Doğru cavab: Xəzər, Ontario, Oneqa, Ladoqa

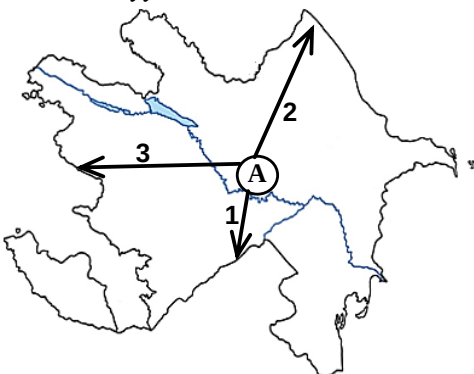
A variantı 43 sayılı test tapşırığı

B variantı 45 sayılı test tapşırığı

C variantı 39 sayılı test tapşırığı

D variantı 33 sayılı test tapşırığı

Xəritə-sxemə əsasən A məntəqəsindən başlayan istiqamətlərə uyğun gələn coğrafi obyektlərin düzgün sırasını müəyyən edin.

a. 1 – Mil düzü, Hərəmi düzü

- b. 3 – Vulkanik yayla, Gəyən düzü
 c. 2 – Şirvan düzü, Yan silsilə
 d. 1 – Gəncə-Qazax düzü, Oxcuqay
 e. 2 – Qusar maili düzənliyi, Mazımçay
 f. 3 – Kürəkçay, Şahdağ silsiləsi
- A) b, d, f B) a, b, f C) a, c, f
 D) c, d, e E) a, c, e

Mövzu: Azərbaycan respublikasının relyefi

Sinif: 10

Alt-standart: 2.1.1

İzah: A məntəqəsindən 1-ci istiqamətdə Mil və Hərəmi düzləri yerləşir. 2-ci istiqamətdə Şirvan düzü və Yan silsilə, 3-cü istiqamətdə isə Kürəkçay və Şahdağ silsiləsi yerləşir.

Doğru cavab: a, c, f

A variantı 44 sayılı test tapşırığı

B variantı 49 sayılı test tapşırığı

C variantı 43 sayılı test tapşırığı

D variantı 45 sayılı test tapşırığı

Gəncə, Qarabağ, Şamaxı fiziki-coğrafi rayonlarında qışın sonu yazın əvvəli taxıl əkinlərinin yayılmasının səbəbi:

- A) əkinə yararlı torpaqların çox az olması
 B) yayın sərin və quru olması
 C) qışın mülayim və quru olması
 D) payızın soyuq və rütubətli olması
 E) qışın soyuq və şaxtalı keçməsi

Mövzu: Azərbaycan Respublikasının kənd təsərrüfatı

Sinif: 10

İzah: Ölkəmizin təbii şəraitindən asılı olaraq həm dağlıq, həm də düzənlik ərazilərdə taxıl əkinləri yayılmışdır. Gəncə, Qarabağ, Şamaxı fiziki-coğrafi rayonlarının orta dağlıq ərazilərində qışın əsasən soyuq və şaxtalı keçməsi taxıl əkinlərinin qışın sonu və yazın əvvəlində həyata keçirilməsinə səbəb olur.

Doğru cavab: qışın soyuq və şaxtalı keçməsi

A variantı 45 sayılı test tapşırığı

B variantı 38 sayılı test tapşırığı

C variantı 35 sayılı test tapşırığı

D variantı 34 sayılı test tapşırığı

Cədvəldə verilmiş əlamətlərə görə ölkələrlə bağlı doğru fikirləri müəyyən edin.

Əlamətlər	A ölkəsi	B ölkəsi
Adambaşına düşən ÜDM-nin dəyəri (ABŞ dolları)	5 800	45 000
Əmək ehtiyatlarında iqtisadi fəal əhəlinin payı (%-lə)	55	85
Aşağı yaş qrupunun payı (%-lə)	38	14
İqtisadiyyatın I sektorunda çalışanların payı (%-lə)	65	15

1. A ölkəsi demografik keçidin II mərhələsindədir.
 2. B ölkəsi əhəlinin təbii artımının azaldılması üçün demografik siyasət aparır.
 3. B ölkəsində təbii artımın I tipi xarakterikdir.
 4. A ölkəsində suburbanizasiya prosesi daha intensivdir.
 5. B ölkəsi xidmət sahələri ilə daha yaxşı təmin olunub.
 6. A ölkəsində kənd təsərrüfatı ancaq əmtəə xarakterlidir.

- A) 1, 5, 6 B) 2, 4, 6 C) 1, 3, 5
 D) 2, 3, 4 E) 2, 4, 5

Mövzu: Dünya iqtisadiyyatının ümumi coğrafi səciyyəsi.

Alt-standart: 3.1.1

Sinif: 8,9,11

İzah: Cədvəldəki göstəricilərə nəzər yetirsək aşağı yaş qrupunun yüksək göstəricisi A ölkəsinin demoqrafik keçidin II mərhələsində olduğunu göstərir. B ölkəsində aşağı yaş qrupu göstəricilərinin çox aşağı olması təbii artımın I tipi üçün səciyyəvidir. B ölkəsində adambaşına düşən gəlirin yüksək olması xidmət sahələri ilə daha yaxşı təmin olmasına imkan verir.

Doğru cavab: 1, 3, 5

A variantı 46 sayılı test tapşırığı

B variantı 41 sayılı test tapşırığı

C variantı 44 sayılı test tapşırığı

D variantı 32 sayılı test tapşırığı

Ölkənin əhalisinin sayı 12 mln. nəfərdir. 1 ildən sonra əhalinin sayı 12,1 mln nəfərə çatmışdır. Artımın 40 min nəfəri mexaniki artım hesabına olmuşdur. Orta illik təbii artımı (hər 1000 nəfərə) hesablayın.

- A) 9,6 nəfər B) 60 nəfər C) 8 nəfər
D) 11 nəfər E) 5 nəfər

Mövzu: Dünya əhalisi

Sinif: 9

Alt-standart: 3.1.1

İzah: 12,1mln - 12mln = 100 000 (1 il ərzində əhalinin artımı)

100 000-40000=60000 (1 il ərzində əhalinin təbii artımı)

12000000-----60000

1000-----x

x=5 (hər 1000 nəfərə düşən orta illik təbii artım)

Doğru cavab: 5 nəfər

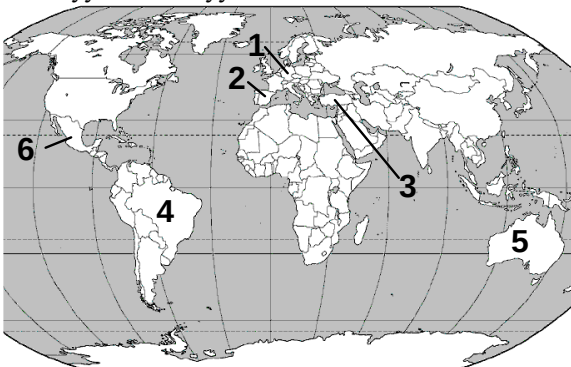
A variantı 47 sayılı test tapşırığı

B variantı 48 sayılı test tapşırığı

C variantı 47 sayılı test tapşırığı

D variantı 40 sayılı test tapşırığı

Xəritə-sxemədə rəqəmlərlə verilən ölkələrə aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edin.

- I. 1, 3, 5 – Təsərrüfatda hasilat sənayesinin payı üstündür.
II. 3, 4, 6 – “Yalançı urbanizasiya” səciyyəvidir.
III. 2, 4, 6 – Əhalisi Hind-Avropa dil ailəsinin eyni dil qrupuna mənsubdur.
IV. 2, 4, 5 – “Köçürmə kapitalist ölkələr” olmaqla yanaşı, əsas immiqrasiya mərkəzləridir.
V. 1, 5, 6 – İnzibati ərazi quruluşuna görə federativ ölkələrdir.

VI. 1, 3, 5 – Xarici iqtisadi əlaqələrində boru-kəməri nəqliyyatının payı üstündür.

A) I, IV, VI

B) I, III, V

C) III, IV, VI

D) II, III, V

E) II, IV, VI

Mövzu: Dünya ölkələrinin inkişaf xüsusiyyətləri (inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr)

Sinif: 9,10

Alt-standart: 3.2.1

İzah: Türkiyə, Braziliya və Meksikanın iqtisadi inkişaf səviyyəsi onlarda “Yalançı urbanizasiya” prosesinin formalaşmasına səbəb olur. İspaniya, Braziliya və Meksikanın əhalisi Hind-Avropa dil ailəsinin roman dil qrupuna mənsubdur. Almaniya, Avstraliya və Meksika inzibati-ərazi quruluşuna görə federasiyadır.

Doğru cavab: II, III, V

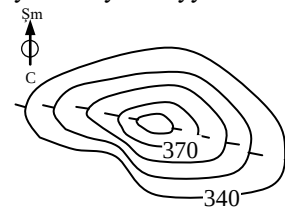
A variantı 48 sayılı test tapşırığı

B variantı 37 sayılı test tapşırığı

C variantı 51 sayılı test tapşırığı

D variantı 35 sayılı test tapşırığı

Horizontallara əsasən dağın dik yamacını və kəsmə yüksəkliyi müəyyən edin.

A) şimal, 20 m

B) cənub-şərq, 15 m

C) şimal-qərb, 20 m

D) cənub-qərb, 10 m

E) şimal-şərq, 10 m

Mövzu: Relyefin təsviri

Sinif: 7

Alt-standart: 2.1.1

İzah: Horizontallar nə qədər çox sıx olarsa dağın yamacı o qədər çox dik olur. Şimal və cənub oxuna nəzər yetirsək horizontal sıxlığının ən çox cənub-qərb istiqamətində olduğunu görə bilərik. Kəsmə yüksəkliyinin neçə metr olduğunu tapmaq üçün, hündürlükləri verilən horizontallar arasındakı fərqi kəsmə yüksəkliyinin sayına bölmək lazımdır.

$$370-340=30$$

$$30:3=10$$

Doğru cavab: cənub-qərb 10 m

A variantı 49 sayılı test tapşırığı

B variantı 31 sayılı test tapşırığı

C variantı 49 sayılı test tapşırığı

D variantı 49 sayılı test tapşırığı

Doğru **olmayan** ifadələri müəyyən edin.

1. Ön Qafqaz tektonik çökməsi və Böyük Qafqaz tektonik qalxması eyni təbii vilayətin daxilindədir.
2. Kiçik Qafqaz tektonik qalxmasına aid olan bütün dağlıq ərazilərdə filiz faydalı qazıntılar geniş yayılıb.
3. Orta Araz əyilməsi zonasında qara metal xammalı hasil edilir.
4. Kür dağarası çökəkliyi zonasında arid-denudasion relyef formalarına rast gəlinir.
5. Böyük Qafqaz tektonik qalxma zonasında sürüşmə prosesləri aktiv şəkildə özünü göstərir.

A) 3, 4

B) 2, 3

C) 1, 5

D) 1, 2

E) 4, 5

Mövzu: Relyefin təsviri

Sinif: 8,9

Alt-standart: 2.1.1

İzah: Kiçik Qafqaz tektonik qalxmasına aid olan Talış dağlarında filiz mənşəli faydalı qazıntı ehtiyatlarına rast gəlinir. Orta Araz əyilməsi zonasında çökmə süxurlar üstünlük təşkil etdiyi üçün qara metallurgiya xammalı olan dəmir, xrom və manqana rast gəlinir.

Doğru cavab: 2, 3

A variantı 50 sayılı test tapşırığı

B variantı 33 sayılı test tapşırığı

C variantı 34 sayılı test tapşırığı

D variantı 39 sayılı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Tatarıstan
 2. Xakasiya
 3. Kabarda-Balkar
 - a. Sənaye tullantıları Volqa çayını çirkləndirir.
 - b. Ərazisində yenidən fəallaşmış dağlar yerləşir.
 - c. Şimali Qafqaz regionunda yerləşir.
 - d. Dağ turizminin inkişafı üçün əlverişli təbii şəraitə malikdir.
 - e. Seysmik cəhətdən sabit ərazidə yerləşir.
- A) 1 – a, d; 2 – b, e; 3 – c B) 1 – a, b; 2 – c, e; 3 – d
C) 1 – e; 2 – a, b; 3 – c, d D) 1 – c, e; 2 – a; 3 – b, d
E) 1 – a, e; 2 – b; 3 – c, d

Mövzu: Türk dünyasının ümumi coğrafi səciyyəsi.

Alt-standart: 3.2.1

Sinif: 9

İzah: Tatarıstan respublikasının ərazisi Volqa çay sistemində yerləşdiyi üçün onun ərazisindəki tullantılar Volqa çayını çirkləndirir. Tatarıstan ərazisi platformada yerləşdiyi üçün seysmik cəhətdən sabit ərazi hesab edilir. Xakasiya ərazisində yenidən fəallaşmış dağlar mövcuddur. Kabarda-Balkar ərazisi Şimali Qafqaz regionunda yerləşir, dağ turizminin inkişafı üçün əlverişli təbii şəraitə malikdir.

Doğru cavab: 1 – a, e; 2 – b; 3 – c, d

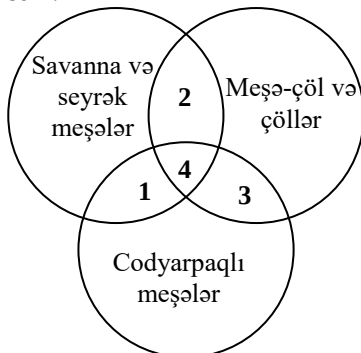
A variantı 51 sayılı test tapşırığı

B variantı 35 sayılı test tapşırığı

C variantı 33 sayılı test tapşırığı

D variantı 50 sayılı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən uyğun bəndləri müəyyən edin.

- a. Afrikada yayılmışdır.
- b. Parana çayı hövzəsində yayılmışdır.
- c. Tropik hava kütlələrinin təsirinə məruz qalır.
- d. Avropa qitəsində yayılmışdır.

e. Cənub-Şərqi Asiya regionunda rast gəlinir.

f. Kənd təsərrüfatının inkişafı üçün əlverişli aqroiqlim ehtiyatları vardır.

- A) 1 – d, f; 2 – e; 3 – b, c; 4 – a
B) 1 – a; 2 – b; 3 – d, e; 4 – c, f
C) 1 – a; 2 – b, e; 3 – d; 4 – c, f
D) 1 – a, b; 2 – d; 3 – c; 4 – e, f
E) 1 – c; 2 – a, b; 3 – f; 4 – d, e

Mövzu: Biosfer, coğrafi təbəqə, təbii zonalar onlardan istifadə

Sinif: 9

Alt-standart: 2.1.7

İzah: Təbii şəraitdən asılı olaraq Yer kürəsinin müxtəlif enliklərində fərqli təbii zonalar yaranır. Afrikada savanna və seyrək meşələr və codyarpaqlı meşələr təbii zonası, Parana çayı hövzəsində savanna seyrək meşələr, meşə-çöl və çöllər, Avropada meşə-çöl və çöllər, codyarpaqlı meşələr təbii zonası yayılmışdır. Hər üç təbii zona tropik hava kütlələrinin təsirinə məruz qalır. Hər üç təbii zonada kənd təsərrüfatının inkişafı üçün əlverişli aqroiqlim ehtiyatları vardır.

Doğru cavab: 1 – a; 2 – b; 3 – d, e; 4 – c, f

A variantı 52 sayılı test tapşırığı

B variantı 52 sayılı test tapşırığı

C variantı 45 sayılı test tapşırığı

D variantı 48 sayılı test tapşırığı

Çayın mənbəyində havanın temperaturu $+1,8^{\circ}\text{C}$,

mənsəbində $+24,3^{\circ}\text{C}$ -dir. Çayın uzunluğu 250 km olub dərəsində əsasən bərk süxurlar yayılmışdır. Bu çaya aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edin.

1. dərəsində meandrlar geniş yayılıb
 2. hidroenerji imkanlarına malikdir
 3. nəqliyyat imkanları genişdir
 4. mənbəyi Böyük Suayırıcı silsilədə yerləşir
 5. dağdıcı fəaliyyəti üstündür
 6. V şəkilli çay dərəsi yaradır
- A) 1, 3, 4 B) 2, 5, 6 C) 1, 2, 4
D) 2, 4, 6 E) 1, 3, 5

Mövzu: Quru suları

Alt-standart: 2.1.5

İzah: Çayın mənbəyi ilə mənsəbi arasındakı temperatur fərqi böyük olması onun böyük düşməyə malik olduğunu göstərir. Çayın uzunluğunu nəzərə alsaq, çayın orta meyilliyinin vahiddən dəfələrlə böyük (15 m/km) olduğunu, çayın orta və yüksək dağlıq ərazidən axdığını göstərir. Bundan əlavə çayın dərəsində bərk süxurların üstünlük təşkil etməsi V şəkilli çay dərəsinin formalaşmasına imkan yaradır.

Doğru cavab: 2, 5, 6

A variantı 53 sayılı test tapşırığı

B variantı 53 sayılı test tapşırığı

C variantı 56 sayılı test tapşırığı

D variantı 54 sayılı test tapşırığı

Günəş şüalarının günorta vaxtı minimum düşmə bucağının düzgün verildiyi məntəqələr:

Nö	Yerləşdiyi coğrafi enlik	Minimum düşmə bucağı
1	60° şm.e.	60°
2	26° c.e.	$40,5^{\circ}$
3	34° şm.e.	80°
4	45° şm.e.	$48,5^{\circ}$
5	38° c.e.	$28,5^{\circ}$
6	31° şm.e.	$35,5^{\circ}$

Mövzu: Yer Günəş sistemində

Sinif: 8

Alt-standart: 1.2.1

İzah: Günəş şüalarının günorta vaxtı minimum düşmə bucağı coğrafi enlikdən asılı olaraq dəyişir. Hər hansı bir məntəqədə günəş şüalarının günorta vaxtı minimum düşmə bucağı müşahidə edildiyi zaman Günəş ondan ən uzaq coğrafi enlikdə zenitdə olur. Bu zaman 90 dərəcədən zenit enliyi və coğrafi enlik arasındakı dərəcə fərqi çıxmaq lazımdır.

$$90^\circ - (26 + 23,5) = 40,5$$

$$90^\circ - (38 + 23,5) = 28,5$$

$$90^\circ - (31 + 23,5) = 35,5$$

Doğru cavab: 2, 5, 6

A variantı 54 sayılı test tapşırığı

B variantı 55 sayılı test tapşırığı

C variantı 53 sayılı test tapşırığı

D variantı 53 sayılı test tapşırığı

Exolotdan göndərilmiş səs signalının I çökəkliyin dərinliyinə gedib-qayıtma müddəti 3,6 saniyə, II çökəkliyə isə 5,2 saniyə olmuşdur. Çökəkliklərin dərinlikləri arasındakı fərqin neçə metr olduğunu hesablayın.

Mövzu: Hidrosfer

Sinif: 8

Alt-standart: 2.1.5

İzah: Okeanda Exolotdan 1500 metr dərinliyə göndərilən səs signalının gedib qayıtma müddəti 2 saniyədir.

5,2-3,6=1,6 (səs hər iki çökəkliyə gedib qayıtma müddətləri arasındakı fərq)

$$1,6 \times 1500 = 2400$$

$$2400 : 2 = 1200 \text{ (I və II çökəklik arasındakı dərinlik fərqi)}$$

Doğru cavab: 1200 metr

A variantı 55 sayılı test tapşırığı

B variantı 56 sayılı test tapşırığı

C variantı 54 sayılı test tapşırığı

D variantı 56 sayılı test tapşırığı

Uyğunluq pozulmuşdur:

Sıra	Mənşəyi	Göl	Yerləşdiyi ərazi
1	uçqun	Göygöl	Şahdağ silsiləsi
2	axmaz	Sarısu	Muğan düzü
3	vulkanik	Qaragöl	Vulkanik yayla
4	buzlaq	Acınohur	Yan silsilə
5	uçqun	Maralgöl	Murovdağ
6	relikt	Masazır	Abşeron yarımadası

Mövzu: Azərbaycanın daxili suları.

Sinif: 7

Alt-standart: 2.1.5

İzah: Göygöl uçqun mənşəli olsa da, o Şahdağ deyil Murovdağda yerləşir.

Sarısu axmaz mənşəli olsa da, Mil düzündə yerləşir.

Acınohurda yerləşən eyni adlı (Acınohur) göl tektonik mənşəlidir.

Doğru cavab: 1, 2, 4

A variantı 56 sayılı test tapşırığı

B variantı 54 sayılı test tapşırığı

C variantı 55 sayılı test tapşırığı

D variantı 55 sayılı test tapşırığı

Doğru ifadələri müəyyən edin:

1. İslandiya və Yapon adaları litosfer tavalarının divergent sərhədində yerləşir.
2. Filippinin sahillərini yalnız bir okean suları yuyur.
3. Kalaxaridə qum dyunları geniş yayılmışdır.
4. Alp dağlarını Qrinviç meridianı kəsdiyi üçün üç yarımkürədə yerləşir.
5. Atlas dağları Alp-Himalay qırıxıqlıq zonasında yerləşir.
6. Mak-Donnel və Hamersli dağları qırıxıq-faylı dağlar hesab edilir.

Mövzu: Materiklərin coğrafiyası

Sinif: 8, 9

Alt-standart: 2.1.1

İzah: Filippin adalarının sahillərini yalnız Sakit okean suları yuyur. Kalaxari dünyanın ən böyük qum düzənliklərindəndir. Afrikanın şimal-qərbində yerləşən Atlas dağları Alp-Himalay qırıxıqlıq zonasında yerləşir.

Doğru cavab: 2, 3, 5

A variantı 57 sayılı test tapşırığı

B variantı 57 sayılı test tapşırığı

C variantı 57 sayılı test tapşırığı

D variantı 57 sayılı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin:

Dağlar:

1. Sixote-Alin
2. Kırım
3. Skandinaviya

Dağəmələgəlmə mərhələləri:

- a. Alp
- b. Kimmeri
- c. Hertsin
- d. Kaledon
- e. Baykal

Mövzu: Litosfer. Yerin planetar və geoloji mərhələsi.

Sinif: 10

Alt-standart: 2.1.1

İzah: Mezozoy erasında yarana Sixote-Alin dağları Kimmeri qırıxıqlığına aid edilir. Kaynozoy erasında yaranan Kırım dağları Alp qırıxıqlığına aid edilir. Skandinaviya dağları isə Paleozoy erasında yaranıb Hertsin və Kaledon qırıxıqlıqlarına aid edilir.

Doğru cavab: 1-b, 2-a, 3-c, d

Sizə təqdim olunmuş situasiyanı diqqətlə oxuyun və burada verilmiş məlumatlardan istifadə edərək 58 – 60 sayılı tapşırıqları Cavab vərəqində yerinə yetirin. Nəzərə alın ki, hər tapşırıqda alınan nəticə həmin situasiya ilə bağlı növbəti tapşırıqlarda istifadə oluna bilər.

Ovalıqda yerləşən A məntəqəsində günorta vaxtı günəş şüalarının düşmə bucağı $6,5^\circ$ -dir. Həmin gün 40° cənub enliyində günorta vaxtı günəş şüalarının düşmə bucağı $73,5^\circ$ olur. A məntəqəsinin yerli vaxtı Bakı şəhərinin yerli vaxtından 80 dəqiqə irəlidir. Məntəqənin aid olduğu ölkədə həm platforma, həm də geosinklinal ərazilər vardır. Bu ölkə bolsulu çaylar və şirinsulu göllərlə zəngindir. Onun inzibati-ərazi quruluşu Avstriya ilə eynidir. Ölkənin ərazisində həm əsas, həm də keçid iqlim qurşaqları yayılmışdır. Bu ölkədə müxtəlif geoloji eralarda yaranmış dağlara rast gəlinir. Ölkədə, onun ərazisinin böyük hissəsinin aid olduğu qitənin ən ucqar şimal və şərq nöqtələri yarımadalarda yerləşir.

A variantı 58 sayılı test tapşırığı

B variantı 58 sayılı test tapşırığı

C variantı 58 sayılı test tapşırığı

D variantı 58 sayılı test tapşırığı

Mətnə əsasən A məntəqəsi və onun yerləşdiyi ölkəyə aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edib cədvələ yazın.

Mövzu: Yerləşən öz oxu və Günəş ətrafında hərəkəti və onun nəticələri

Sinif: 10

Alt-standart: 1.2.1 1.2.2

İzah: 40° cənub enliyində günorta vaxtı günəş şüaları $73,5^\circ$ bucaq altında düşdüyü zaman ayın tarixini müəyyən etmək üçün Günəşin zenitdə olduğu coğrafi enliyi tapmaq lazımdır. $90^\circ - 73,5^\circ = 16,5^\circ$

$40^\circ \text{ c.e.} - 16,5^\circ = 23,5^\circ \text{ c.e.}$

Günəş $23,5^\circ$ cənub enliyində zenitdə olduğu tarix 22 dekabra uyğun gəlir.

Bu tarixdə Günəşin günorta vaxtı $6,5^\circ$ bucaq altında düşdüyü coğrafi enliyin Günəşin zenitdə olduğu enlikdən $83,5^\circ$ şimalda olduğunu müəyyən etmək olur.

$90^\circ - 6,5^\circ = 83,5^\circ$

Daha sonra isə Günəşin 65° bucaq altında düşdüyü zenitdə olduğu enliyin 60° şimal enliyi olduğunu müəyyən etmək olur.

$23,5^\circ - 83,5^\circ = -60^\circ$.

Yerli vaxtı Bakı şəhərinin yerli vaxtından 80 dəqiqə irəli olan məntəqəni tapmaq üçün, əvvəlcə yer kürəsinin 80 dəqiqə ərzində neçə dərəcə döndüyünü tapmalıyıq.

$80:4=20^\circ$.

Demək bu məntəqə Bakı şəhərinin yerləşdiyi 50° şərq uzunluğundan 20° daha şərqdə yəni 70° şərq uzunluğundadır.

Artıq bizə məlumdur ki, A məntəqəsi 60° şm.e. və 70° şərq uzunluğundadır.

Ölkənin ərazisinin böyük hissəsi Asiya qitəsində yerləşir. Asiya qitəsinin ucqar şimal nöqtəsi Çelyuskin, ucqar şərq nöqtəsi isə Dejnyovdur.

Doğru cavab:

A məntəqəsində günəşin düşmə bucağı göstəricilərinin müşahidə edildiyi günü müəyyən edin və fikrinizi əsaslandıraraq yazın.	A məntəqəsinin coğrafi enliyini və uzunluğunu hesablayıb yazın.	A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkənin ərazisinin böyük hissəsinin aid olduğu qitənin ucqar şimal və şərq nöqtələrinin adlarını yazın.
22 dekabr Əsaslandırma : 40° cənub enliyində günəşin düşmə bucağı $73,5^\circ$ dərəcədir. Deməli Günəş cənub tropikində zenitdədir, bu da 22 dekabr tarixidir.	1. 60° şm.e. 2. 70° ş.u. Həlli: $73,5^\circ (90^\circ - 40^\circ) = 23,5^\circ$ $6,5^\circ - (90^\circ - 23,5^\circ) = -60^\circ$ Həlli: $80:4=20^\circ$ $50^\circ + 20^\circ = 70^\circ$ Müxtəlif həll üsulları var.	1. Çelyuskin burnu 2. Dejnyov burnu

A variantı 59 sayılı test tapşırığı

B variantı 59 sayılı test tapşırığı

C variantı 59 sayılı test tapşırığı

D variantı 59 sayılı test tapşırığı

A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkəni, onun ərazisində yerləşən yarımada və Mezozoy yaşlı dağları müəyyən edib cədvəldə yazın.

Mövzu: Yer kürəsinin relyefi və geoloji inkişaf tarixi

Sinif: 10

Alt-standart: 2.1.1 2.1.5

İzah: Müəyyən edilmiş əlamətlər bu ölkənin Rusiya olduğunu göstərir. Rusiyanın sahilləri çox girintili-çıxıntılı olduğu üçün xeyli sayda yarımada və mövcuddur: Taymır, Yamal, Çukot, Kola, Qıdan, Kamçatka.

Rusiyanın şimal və şərq hissəsində Mezozoy yaşlı Verxoyansk, Sixote-Alin, Çersk dağları yerləşir.

Doğru cavab:

A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkənin adı	A məntəqəsinin aid olduğu ölkədə yerləşən Mezozoy yaşlı dağların adları (ən azı iki dağ).	A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkəyə aid olan yarımada və adları (ən azı iki yarımada)
Rusiya	1. Verxoyansk 2. Çersk 3. Sixote-Alin 4. Stanovoy	1. Taymır 2. Yamal 3. Qıdan 4. Kamçatka 5. Çukot 6. Kola

A variantı 60 sayılı test tapşırığı**B variantı 60 sayılı test tapşırığı****C variantı 60 sayılı test tapşırığı****D variantı 60 sayılı test tapşırığı**

Mətnə əsasən A məntəqəsi və onun yerləşdiyi ölkəyə aid olan xüsusiyyətləri müəyyən edib cədvəldə yazın.

Mövzu: Yer in iqlimi və daxili suları

Sınıf: 10

Alt-standart: 2.1.3 2.1.5

İzah: Rusiyada mülayim iqlim qurşağının bütün iqlim tipləri yayılmışdır: mülayim musson, mülayim dəniz, mülayim kontinental, kontinental və ya kəskin kontinental.

Müəyyən edilmiş əlamətlər onu göstərir ki, A məntəqəsi Qərbi Sibir ovalığında yerləşir. Qərbi Sibir ovalığından axan ən böyük çay sistemi Ob çay sistemidir.

Rusiyada Ladoqa, Oneqa, Baykal, Taymır, Xəzər gölləri yerləşir.

Doğru cavab:

A məntəqəsinin yerləşdiyi ölkədə mövcud olan əsas iqlim qurşağına aid olan iqlim tiplərinin adları (ən azı iki iqlim tipi).	A məntəqəsinin yerləşdiyi ovalıq və bu ovalıqdan axan ən böyük çay sistemi	Bütövlüklə A məntəqəsinin olduğu ölkənin ərazisində yerləşən göllərin adları (ən azı iki göl)
1. Mülayim musson 2. Mülayim dəniz 3. Mülayim kontinental 4. Kontinental və ya kəskin kontinental	1. Qərbi Sibir 2. Ob	1. Ladoqa 2. Oneqa 3. Baykal 4. Taymır

Tarix**A variantı 61 sayılı test tapşırığı****B variantı 65 sayılı test tapşırığı****C variantı 79 sayılı test tapşırığı****D variantı 61 sayılı test tapşırığı**

Bizans dövlətinin sxemdə verilən dövlətlərlə ümumi cəhətlərini müəyyən edin.

1. Birinci Göytürk dövləti	2. Ağ Hun dövləti	3. Albaniya dövləti
a. sasanilərlə müharibə etməsi	a. Hindistana yürüş edilməsi	a. Rəşidi xəlifələrinin qoşunlarına qarşı mübarizə aparılması
b. xalqların böyük köçü dövründə yaranması	b. Göytürklərin hücumuna məruz qalması	b. Səlcuqların hücumlarına məruz qalması
c. Çini asılı hala salması	c. IV əsrdə yaranması	c. Attilaya xərac ödənilməsi

- A) 1 – b, c; 2 – a, c; 3 – a B) 1 – b; 2 – a; 3 – a, c
C) 1 – a, b; 2 – b, c; 3 – a D) 1 – b, c; 2 – a; 3 – a, c
E) 1 – a, c; 2 – b, c; 3 – b

Mövzu: Türk dövlətləri orta əsrlərdə

Sınıf: 7, 10 - Ümumi tarix

Alt-standart: 3.1.2

İzah: Sasanilərlə müharibə aparılması və xalqların böyük köçü dövründə yaranması Birinci Göytürk dövlətinin Bizans dövləti ilə oxşar cəhətidir. Göytürklərin hücumuna məruz qalması və IV əsrdə yaranması Ağ Hun dövlətinin Bizans dövləti ilə oxşar cəhətidir. Rəşidi xəlifələrinin qoşunlarına qarşı mübarizə aparılması Albaniya dövlətinin Bizans dövləti ilə oxşar cəhətidir.

Doğru cavab: 1 – a, b; 2 – b, c; 3 – a

A variantı 62 sayılı test tapşırığı**B variantı 63 sayılı test tapşırığı****C variantı 68 sayılı test tapşırığı****D variantı 63 sayılı test tapşırığı**

Paleolit və Mezolit dövrlərinin oxşar cəhətləri:

- İstehlak təsərrüfatının mövcud olması
 - Qadınların cəmiyyətdə mühüm rol oynaması
 - İnsanların mağaralarda məskunlaşması
 - Kiçik ölçülü (mikrolit) əmək alətlərindən istifadə edilməsi
 - Əkinçilik və maldarlığın əsas məşğuliyyət sahəsi olması
- A) 1, 3, 5 B) 1, 2, 3 C) 2, 4, 5
D) 2, 3, 4 E) 1, 4, 5

Mövzu: İbtidai İcma quruluşu

Sınıf: 6, 10 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 1.3.1

İzah: İstehlak təsərrüfatının mövcud olması, qadınların cəmiyyətdə mühüm rol oynaması, insanların mağaralarda məskunlaşması Paleolit və Mezolit dövrlərinin oxşar cəhətləridir.

Doğru cavab: 1, 2, 3

A variantı 63 sayılı test tapşırığı**B variantı 61 sayılı test tapşırığı****C variantı 70 sayılı test tapşırığı****D variantı 68 sayılı test tapşırığı**

1787-ci ildə qəbul edilən ABŞ Konstitusiyasına əsasən uyğunluğu müəyyən edin.

1. Qanunverici hakimiyyət	a. İcra hakimiyyətinin işini yoxlama səlahiyyətinə malik olması b. Yuxarı palatanın Nümayəndələr palatası adlandırılması c. Konqres adlandırılması
2. İcraedici hakimiyyət	a. Prezident tərəfindən rəhbərlik edilməsi b. Rəhbərinin ömürlük seçilməsi c. Qanunlara veto qoymaq hüququnun olmaması
3. Məhkəmə hakimiyyəti	a. Qanunların Konstitusiyaya uyğunluğuna nəzarət etməsi b. Rəhbərinin birbaşa xalq tərəfindən seçilən nümayəndə olması c. Hərbi qüvvələrə rəhbərlik etmək səlahiyyətlərinə malik olması

- A) 1 – a, c; 2 – a; 3 – a B) 1 – b, c; 2 – c; 3 – a
C) 1 – c; 2 – a; 3 – a, b D) 1 – a; 2 – b, c; 3 – b
E) 1 – a, b; 2 – b; 3 – c

Mövzu: ABŞ, İngiltərə, Rusiya və Osmanlı XVII-XVIII əsrlərdə

Sinif: 8,10 - Ümumi tarix

Alt-standart: 1.1.2

İzah: 1787-ci ildə qəbul edilən ABŞ konstitusiyasına əsasən qanunverici hakimiyyət icra hakimiyyətinin işini yoxlama səlahiyyətinə malik idi və Konqres adlandırılırdı. İcraedici hakimiyyətə prezident tərəfindən rəhbərlik edilirdi. Məhkəmə hakimiyyəti qanunların Konstitusiyaya uyğunluğuna nəzarət edirdi.

Doğru cavab: 1 – a, c; 2 – a; 3 – a

A variantı 64 sayılı test tapşırığı**B variantı 74 sayılı test tapşırığı****C variantı 82 sayılı test tapşırığı****D variantı 74 sayılı test tapşırığı**

Uyğunluğu müəyyən edin.

XIII əsr Azərbaycan şəhərləri:

- a. Səlcuqların hücumuna məruz qalmışdır.
b. 1225-ci ildə Cəlaləddinin ordusu tərəfindən tutuldu.
c. Monqolların birinci yürüşü zamanı dağıdılmışdır.
d. Monqollar tərəfindən tutulması ilə Azərbaycanın işğalı tamamilə başa çatdı.
e. Cəlairilər dövlətinin paytaxtı olmuşdur.
A) 1 – a, b; 2 – e; 3 – c, d B) 1 – a, c; 2 – b, e; 3 – d
C) 1 – c; 2 – a; 3 – d D) 1 – d; 2 – b; 3 – a
E) 1 – d; 2 – b; 3 – c

Mövzu: Azərbaycanda monqol yürüşləri

Sinif: 7, 10 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 2.1.2

İzah: Xəritədə rəqəmlə işarələnmiş şəhərlərdən Monqollar tərəfindən tutulması ilə Azərbaycanın işğalı tamamilə başa çatması Dərbənd şəhərinə (1) aiddir. 1225-ci ildə Cəlaləddinin ordusu tərəfindən tutulması Təbriz şəhərinə (2) aiddir. Monqolların birinci yürüşü zamanı dağıdılması Şamaxı şəhərinə (3) aiddir. Digər bəndlərdə verilən cavablar xəritədə qeyd olunan şəhərlərə aid deyil.

Doğru cavab: 1 – d; 2 – b; 3 – c

A variantı 65 sayılı test tapşırığı**B variantı 67 sayılı test tapşırığı****C variantı 67 sayılı test tapşırığı****D variantı 64 sayılı test tapşırığı**

Eldəniz hökmdarı Qızıl Arslanın fəaliyyəti üçün xarakterik deyil:

- A) Həmədan vuruşmasında qalib gəlməsi
B) Dövlətin siyasi vəziyyətinin möhkəmlənməsi
C) Paytaxtın Həmədan şəhərinə köçürülməsi
D) Mərkəzi hakimiyyətə tabe olmaq istəməyən feodallara qarşı mübarizə aparılması
E) Şirvanşahların vassal asılılığına salınması

Mövzu: Atabəylər dövləti

Sinif: 7, 10 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 4.1.1

İzah: Paytaxtın Həmədan şəhərinə köçürülməsi Qızıl Arslanın fəaliyyəti ilə bağlı deyil. Məhəmməd Cahan Pəhləvanın fəaliyyəti ilə bağlıdır. Digər bəndlərdə verilən cavablar isə Qızıl Arslanın fəaliyyətinə aiddir.

Doğru cavab: Paytaxtın Həmədan şəhərinə köçürülməsi

A variantı 66 sayılı test tapşırığı**B variantı 77 sayılı test tapşırığı****C variantı 69 sayılı test tapşırığı****D variantı 79 sayılı test tapşırığı**

Şimali Azərbaycanda XIX əsrin 40-cı illərində həyata keçirilən sosial-iqtisadi tədbirlərə aid deyil:

- A) Xəzər vilayətinin mülkədarlarının tiyul torpaqlarının müsadirə edilməsi
B) Qazax, Şəmsəddil və Borçalı nahiyələrində yaşayan mülkədarların torpaq sahibliyindən məhrum edilmələri
C) komendant idarə üsulunun ləğv edilməsi
D) sahibkar kəndlilərinə “mülkədar tabelisi” adının verilməsi
E) ali müsəlman silkinin hüquqları haqqında reskriptin verilməsi

Mövzu: Azərbaycan XIX əsrin 30-50-ci illərində

Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 3.1.1

İzah: Komendant idarə üsulunun ləğv edilməsi Şimali Azərbaycanda XIX əsrin 40-cı illərində həyata keçirilən sosial-iqtisadi tədbirlərə aid deyil. İnzibati idarəetmə islahlarına aiddir. Digər bəndlərdə verilənlər isə məhz həmin dövrdə sosial-iqtisadi tədbirlərə aiddir.

Doğru cavab: komendant idarə üsulunun ləğv edilməsi

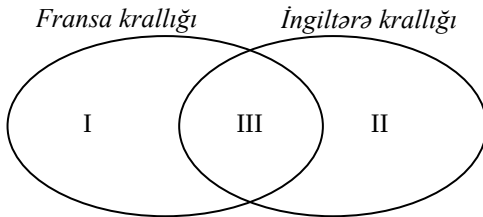
A variantı 67 sayılı test tapşırığı

B variantı 82 sayılı test tapşırığı

C variantı 62 sayılı test tapşırığı

D variantı 67 sayılı test tapşırığı

Eyler-Venn diaqramına əsasən uyğun bəndləri müəyyən edin.

- Böyük Azadlıqlar xartiyasının imzalanması
- Səlib yürüşlərində iştirak etməsi
- Azenkur döyüşündə qalib gəlməsi
- Yüzillik müharibədə iştirak etməsi
- Jaklar üsyanının baş verməsi

- I – a, b; II – e, III – c, d
- I – a; II – b, e; III – c, d
- I – c, e; II – d; III – a, b
- I – e; II – a, c; III – b, d
- I – d; II – a, e; III – b, c

Mövzu: Avropa ölkələri orta əsrlərdə

Sinif: 7, 10 - Ümumi tarix

Alt-standart: 3.1.2

İzah: Jaklar üsyanının baş verməsi Fransa krallığının İngiltərə krallığından fərqli cəhətdir, Böyük Azadlıqlar xartiyasının imzalanması və Azenkur döyüşündə qalib gəlməsi İngiltərə krallığının Fransa krallığından fərqi. Səlib yürüşlərində və Yüzillik müharibədə iştirak etməsi isə hər iki dövlətin oxşar cəhətdir.

Doğru cavab: I – e; II – a, c; III – b, d

A variantı 68 sayılı test tapşırığı

B variantı 76 sayılı test tapşırığı

C variantı 63 sayılı test tapşırığı

D variantı 75 sayılı test tapşırığı

Birinci Dünya müharibəsi illərində Cənubi Azərbaycanda:

- Milli hökumət süqut etdi.
- 21 Azər hərəkəti baş verdi.
- S.C. Pişəvərinin rəhbərliyi ilə Milli Hökumət təşkil edildi.
- Ş.M. Xiyabaninin rəhbərliyi ilə Milli Hökumət yarandı.
- Ş.M. Xiyabaninin rəhbərlik etdiyi ADP təşkil edildi.

Mövzu: Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində. I Dünya müharibəsi illərində.

Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 1.1.1

İzah: Birinci Dünya müharibəsi illərində Cənubi

Azərbaycanda 1917-ci ildə Ş.M. Xiyabaninin rəhbərlik etdiyi ADP təşkil edildi.

Doğru cavab: Ş.M. Xiyabaninin rəhbərlik etdiyi ADP təşkil edildi.

A variantı 69 sayılı test tapşırığı

B variantı 73 sayılı test tapşırığı

C variantı 81 sayılı test tapşırığı

D variantı 78 sayılı test tapşırığı

Ərəb xilafəti və Böyük Səlcuq dövlətinin tarixlərinə aid ümumi cəhətlər:

- Azərbaycanı özlərinə tabe etmələri
- Çinə hərbi yürüş etmələri
- Qərbi Avropaya hərbi yürüş etmələri
- Xidmətə görə iqta torpaqlarını paylamaları

- 1, 3
- 1, 2
- 2, 4
- 1, 4
- 2, 3

Mövzu: Azərbaycan Xilafətin tərkibində

Sinif: 7, 10 – Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 3.1.1

İzah: . Azərbaycanın tabe edilməsi və xidmətə görə iqta torpaqlarının paylanması Ərəb xilafəti və Böyük Səlcuq dövlətinin tarixlərinə aid ümumi cəhətlərdir.

Doğru cavab: 1, 4

A variantı 70 sayılı test tapşırığı

B variantı 66 sayılı test tapşırığı

C variantı 78 sayılı test tapşırığı

D variantı 73 sayılı test tapşırığı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev

Avropa dövlətləri ilə münasibətlərə önəm verirdi.

Avropaya ilk rəsmi səfəri zamanı aparılan danışıqlar nəticəsində ölkəmiz Avropa təhlükəsizlik sistemində doğru ciddi şəkildə irəlilədi.

Mətnə verilən səfərə əsasən Azərbaycan Respublikası ilə bağlı hansı ifadə(lər) doğrudur?

- 1990-cı ildə qəbul edilmiş Paris xartiyasının imzalanması
- Azərbaycanın BMT nizamnaməsinə əməl edəcəyini təsdiqləməsi
- Ölkəmizin ATƏT-in Minsk qrupuna qoşulması
- BMT Təhlükəsizlik Şurasının Azərbaycan torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğal olunması ilə bağlı qətnamə qəbul etməsi

- 2 və 3
- 3 və 4
- yalnız 4
- 1 və 2
- yalnız 1

Mövzu: Müstəqilliyin bərpa olunması. XX əsrin sonları və XXI əsrin əvvəllərində Azərbaycanın daxili və xarici siyasəti

Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 4.1.1 3.1.2

İzah: Mətnə verilən səfərə əsasən Azərbaycan Respublikasının prezidenti Heydər Əliyev 1990-cı ildə qəbul edilmiş Paris xartiyasını imzaladı və Azərbaycanın BMT nizamnaməsinə əməl edəcəyini təsdiqlədi.

Doğru cavab: 1 və 2

A variantı 71 sayılı test tapşırığı**B variantı 70 sayılı test tapşırığı****C variantı 64 sayılı test tapşırığı****D variantı 71 sayılı test tapşırığı**

1940-cı ilin yazında alman ordusu Danimarkanı, sonra isə Norveçə ələ keçirdi. Az sonra Hollandiya və Belçika təslim oldu. Alman qoşunları Kale limanını ələ keçirərək ingilis-fransız-Belçika qoşunlarını Dünkerkdə sahilə sıxışdırdı.

Almaniya bu addımı atmaqla Lokarno konfransında üzərinə götürdüyü hansı öhdəliyi pozdu?

- A) Molotov-Ribbentrop paktının şərtlərini
- B) Avstriyanın ərazi bütövlüyünün təminat altına alınması
- C) Reyn bölgəsinin hərbsizləşdirilməsi
- D) Silahların azaldılması haqqında konvensiyanın müddəalarına riayət etməyi
- E) Sərhədlərin toxunulmazlığının təminat altına alınması

Mövzu: Dünya dövlətləri XX əsrin 20-40-cı illərində.

II Dünya müharibəsi

Sinif: 9, 11 - Ümumi tarix

Alt-standart: 1.1.2

İzah: Almaniya mətnində bəhs olunan addımı atmaqla Lokarno konfransında üzərinə götürdüyü sərhədlərin toxunulmazlığının təminat altına alınmasını öhdəliyini pozdu.

Doğru cavab: Sərhədlərin toxunulmazlığının təminat altına alınmasını

A variantı 72 sayılı test tapşırığı**B variantı 79 sayılı test tapşırığı****C variantı 77 sayılı test tapşırığı****D variantı 66 sayılı test tapşırığı**

Albaniyanın VI əsrin ikinci yarısı tarixi üçün xarakterik idi:

1. Mehranilər sülaləsinin nümayəndələri tərəfindən idarə edilməyə başlanması
 2. Yerli hökmdarlar tərəfindən idarə edilməsi
 3. Sasanilərin şimal cənibinin tərkibində olması
 4. Müsəlman olmayanlardan cizyə vergisinin alınması
- A) 1, 2 B) yalnız 2 C) 1, 4
D) 3, 4 E) yalnız 3

Mövzu: Azərbaycan III-VII əsrlərdə

Sinif: 7, 10- Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 1.1.1

İzah: VI əsrin ikinci yarısında Albaniya Sasanilərin şimal cənibinin tərkibində olmuşdur.

Doğru cavab: yalnız 3

A variantı 73 sayılı test tapşırığı**B variantı 78 sayılı test tapşırığı****C variantı 72 sayılı test tapşırığı****D variantı 65 sayılı test tapşırığı**

Nadir Şah Əfşarla, Qubalı Fətəli xana aid ortaq xüsusiyyətləri müəyyən edin.

1. Rusiya dövləti ilə danışıqların aparılması
 2. Vergi sahəsində islahat keçirmələri
 3. Azərbaycan adlı vahid inzibati bölgünün yaradılması
 4. Osmanlı dövləti ilə sülh müqaviləsi imzalaması
- A) 1, 2 B) 2, 3 C) 2, 4 D) 3, 4 E) 1, 3

Mövzu: Azərbaycan XVIII əsrdə. Xanlıqlar dövrü

Sinif: 8, 10 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 4.1.1

İzah: Rusiya dövləti ilə danışıqların aparılması və vergi sahəsində islahat keçirməsi Nadir Şah Əfşarla Qubalı Fətəli xanın ortaq xüsusiyyətləridir.

Doğru cavab: 1 və 2

A variantı 74 sayılı test tapşırığı**B variantı 68 sayılı test tapşırığı****C variantı 61 sayılı test tapşırığı****D variantı 82 sayılı test tapşırığı**

Qaraqoyunlu dövlətinin Teymuri dövləti ilə oxşar, Səfəvilər dövlətindən fərqli xüsusiyyətləri:

1. Osmanlı dövləti ilə müharibə aparılması
 2. Şirvanşah I İbrahimlə mübarizə aparılması
 3. Bayandurlu sülaləsinin qüvvələrinə qarşı mübarizə aparılması
 4. Şeybanilərə qarşı mübarizə aparılması
 5. Uzun Həsənin qoşunları tərəfindən məğlub edilməsi
- A) 1, 3 B) 2, 5 C) 2, 4 D) 3, 4 E) 1, 5

Mövzu: Qaraqoyunlu dövləti. Səfəvi dövləti.

Sinif: 7, 10 sinif Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 3.1.1

İzah: Şirvanşah I İbrahimlə mübarizə aparılması və Uzun Həsənin qoşunları tərəfindən məğlub edilməsi Qaraqoyunlu və Teymuri dövlətlərinin oxşar cəhətidir. Lakin Səfəvilər dövləti ilə fərqli cəhətidir.

Doğru cavab: 2 və 5

A variantı 75 sayılı test tapşırığı**B variantı 69 sayılı test tapşırığı****C variantı 76 sayılı test tapşırığı****D variantı 76 sayılı test tapşırığı**

Uyğunluğu müəyyən edin.

A) 1 – c; 2 – b, c

B) 1 – a, c; 2 – a

C) 1 – a; 2 – a, b

D) 1 – c; 2 – a, b

E) 1 – a, b; 2 – c

Mövzu: Azərbaycan XX əsrin 20-80-ci illərində.

Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 1.1.2

İzah: Azərbaycan SSR-nin XX əsrin 50-ci illərinə Ermənistanda yaşayan azərbaycanlıların Azərbaycana məcburi köçürülməsinin davam etdirilməsi, XX əsrin 60-cı illərinə isə Milli Azərbaycan Qərgahının yaradılması və icbari onillik təhsilin tətbiq edilməsi aiddir.

Doğru cavab: 1 – c; 2 – a, b

A variantı 76 sayılı test tapşırığı**B variantı 62 sayılı test tapşırığı****C variantı 75 sayılı test tapşırığı****D variantı 72 sayılı test tapşırığı**

Qədim Misirdə II Ramzesin hakimiyyəti dövrü üçün səciyyəvi idi:

- A) İlk dəfə Suriyaya hərbi yürüş təşkil edilməsi
- B) Dini idarənin çatıya təbə edilməsi
- C) Finikiyanın Misirin hakimiyyəti altına düşməsi
- D) Paytaxtın Fivdən köçürülməsi
- E) Misirdə ilk sərdabələrin tikintisinə başlanması

Mövzu: Qədim Misir

Sinif: 6, 10- Ümumi tarix

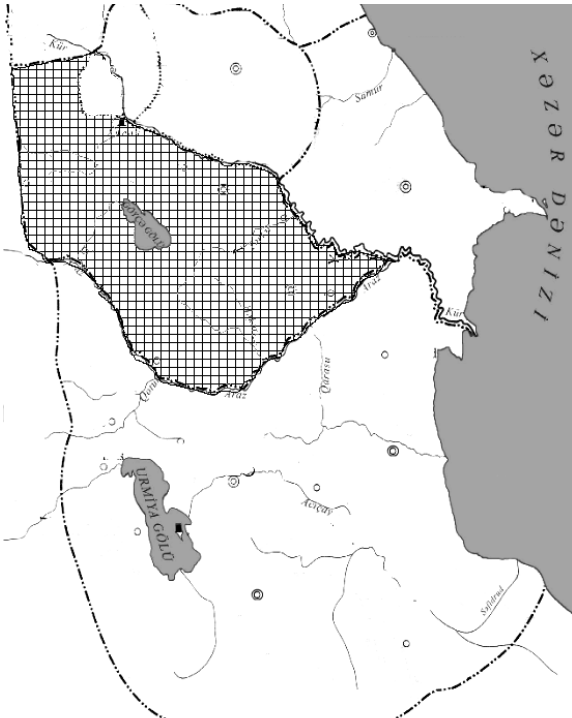
Alt-standart: 4.1.1

İzah: Qədim Misirdə II Ramzesin hakimiyyəti dövründə aparılan işğalçılıq müharibələri nəticəsində Finikiya yenidən Misirin hakimiyyəti altına düşdü.

Doğru cavab: Finikiyanın Misirin hakimiyyəti altına düşməsi

A variantı 77 sayılı test tapşırığı**B variantı 80 sayılı test tapşırığı****C variantı 73 sayılı test tapşırığı****D variantı 80 sayılı test tapşırığı**

Xəritədə ştrixlənmiş ərazidə mövcud olmuş Azərbaycan dövlətinə aiddir:

- A) İskit padşahlığı ilə ittifaqda Assuriya dövlətinə qarşı mübarizə aparması
- B) Slavyanların yürüşləri nəticəsində paytaxtının böyük dağıntılara məruz qalması
- C) Eramızın əvvəllərində Parfiya Arşakiləri tərəfindən işğal olunması
- D) Oğuz-Səlcuq türkləri ilə ittifaqda Bizans, erməni və gürcü feodallarına qarşı mübarizə aparması
- E) Bir müddət Sacilər və Salarilər dövlətindən asılı vəziyyətdə olması

Mövzu: Azərbaycan IX əsrin 2-ci yarısı – XI əsrin 1- yarısında

Sinif: 7, 10 -Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 2.1.2

İzah: Xəritədə ştrixlənmiş ərazi Şəddadilər dövlətinin ərazisidir. Şəddadilər dövləti XI əsrdə Oğuz-Səlcuq türkləri ilə ittifaqda Bizans, erməni və gürcü feodallarına qarşı mübarizə aparmışdır.

Doğru cavab: Oğuz-Səlcuq türkləri ilə ittifaqda Bizans, erməni və gürcü feodallarına qarşı mübarizə aparması

A variantı 78 sayılı test tapşırığı**B variantı 71 sayılı test tapşırığı****C variantı 66 sayılı test tapşırığı****D variantı 69 sayılı test tapşırığı**

Osmanlı sultanı I Süleymanın hakimiyyəti dövrü üçün səciyyəvi idi:

- 1. Paytaxtın Ədiməyə köçürülməsi
- 2. İspaniya donanmasının məğlubiyyətə uğradılması
- 3. Səfəvi dövləti ilə sülh imzalanması
- 4. Bolqarıstanın işğal edilməsi
- 5. Moxaç döyüşündə qələbə qazanması

A) 3, 4, 5

B) 1, 2, 3

C) 2, 3, 5

D) 1, 2, 4

E) 1, 4, 5

Mövzu: Osmanlı dövləti XIV-XVI əsrlərdə

Sinif: 7, 10 - Ümumi tarix

Alt-standart: 4.1.1

İzah: İspaniya donanmasının məğlubiyyətə uğradılması, Səfəvi dövləti ilə sülh imzalanması və Moxaç döyüşündə qələbə qazanılması Osmanlı sultanı I Süleymanın hakimiyyəti dövrü üçün səciyyəvi idi.

Doğru cavab: 2, 3, 5

A variantı 79 sayılı test tapşırığı**B variantı 75 sayılı test tapşırığı****C variantı 80 sayılı test tapşırığı****D variantı 81 sayılı test tapşırığı**

Almaniya Federativ Respublikasının XX əsrin 50-ci illər tarixi üçün səciyyəvi idi:

- A) qapalı iqtisadiyyata keçilməsi
- B) sosialistlərin hakimiyyət başında olması
- C) planlı iqtisadiyyata keçilməsi
- D) sosialist dövlətləri ilə fəal iqtisadi əməkdaşlıq xətti yeridilməsi
- E) iqtisadi yüksəlişin baş verməsi

Mövzu: Dünya dövlətləri II Dünya müharibəsindən sonrakı dövrdə.

Sinif: 9, 11 - Ümumi tarix

Alt-standart: 2.1.1

İzah: Almaniya Federativ Respublikasının XX əsrin 50-ci illəri tarixi üçün səciyyəvi cəhəti iqtisadi yüksəlişin baş verməsidir.

Doğru cavab: iqtisadi yüksəlişin baş verməsi

A variantı 80 sayılı test tapşırığı
B variantı 64 sayılı test tapşırığı
C variantı 71 sayılı test tapşırığı
D variantı 77 sayılı test tapşırığı

Xəritədə ulduzla işarələnmiş rayona aid səciyyəvi cəhətləri müəyyən edin.

1. 2024-cü ildə dövlət başçısı burada prezident seçkilərində səsvermədə iştirak etmişdir.
 2. 10 noyabr bəyanatına əsasən rayon mərkəzi azad edilmişdir.
 3. Antiterror əməliyyatları ərəfəsində ərazisində sülhməramlı kontingent yerləşirdi.
 4. Ərazisində Alban memarlıq abidəsi yerləşir.
- A) 1, 3 B) 1, 4 C) 2, 4 D) 2, 3 E) 3, 4

Mövzu: II Qarabağ müharibəsi. Antiterror əməliyyatı.

Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart:

İzah: Xəritədə ulduzla işarələnmiş rayon Xocavənd rayonudur. Antiterror əməliyyatları ərəfəsində ərazisində sülhməramlı kontingent yerləşirdi. Ərazisində Alban memarlıq abidəsi olan Amaras monastırı yerləşir.

Doğru cavab: 3, 4

A variantı 81 sayılı test tapşırığı
B variantı 72 sayılı test tapşırığı
C variantı 65 sayılı test tapşırığı
D variantı 62 sayılı test tapşırığı

Manna hökmdarları Ullusunu və Uallinin hakimiyyəti dövrlərinə aid ümumi cəhət:

- A) Assuriya ilə ittifaqın bərpa edilməsi
- B) mərkəzi hakimiyyətə qarşı baş vermiş üsyanların II Sarqon tərəfindən yatırılması
- C) Əhəməni dövləti ilə mübarizə aparılması
- D) Urartu tərəfindən işğal edilmiş Manna torpaqlarının qaytarılması
- E) e.ə. VII əsrin ikinci yarısında dövləti idarə etmələri

Mövzu: Azərbaycanda Qədim dövlətlər

Sinif: 6, 10 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 4.1.1

İzah: Assuriya ilə ittifaqın bərpa edilməsi Manna hökmdarları Ullusunu və Uallinin hakimiyyəti dövrlərinə aid ümumi cəhətdir.

Doğru cavab: Assuriya ilə ittifaqın bərpa edilməsi

A variantı 82 sayılı test tapşırığı
B variantı 81 sayılı test tapşırığı
C variantı 74 sayılı test tapşırığı
D variantı 70 sayılı test tapşırığı

Kəndlilərə torpaq verilməsi haqqında qanunun qəbul edilməsinə çalışan Tiberi Qraks günahlandırıldı:

- A) imperator olmaq cəhdində
- B) Romada padşah olmaq cəhdində
- C) senata arxalanaraq dövlət çevrilişi etmək cəhdində
- D) qulları və kəndliləri üsyana qaldırmaq və patrisilərin torpaqlarını əllərindən almaq cəhdində
- E) xalq yığıncağında konsullar və Senatın mövqeyini zəiflətmək cəhdində

Mövzu: Qədim Roma

Sinif: 6, 10 - Ümumi tarix

Alt-standart: 3.1.1

İzah: Qədim Romada e.ə 133-cü ildə xalq tribunu seçilən Tiberi Qraks kəndlilərə torpaq verilməsi üçün qanun təklif etdi. Lakin senatorlar onu padşah olmaq cəhdində günahlandırdılar.

Doğru cavab: Romada padşah olmaq cəhdində

A variantı 83 sayılı test tapşırığı
B variantı 85 sayılı test tapşırığı
C variantı 83 sayılı test tapşırığı
D variantı 85 sayılı test tapşırığı

Xronoloji ardıcılığı müəyyən edin.

1. Qızıl Ordu dövlətində islam dininin rəsmi dövlət dini kimi qəbul edilməsi
2. Qızıl Ordu xanı Əhməd xanın Moskva knyazlığına yürüş etməsi
3. Qızıl Ordu dövləti və Hülakülər arasında müharibələrin başlaması
4. Təbriz şəhərinin Toxtamışın qoşunları tərəfindən tutulması

Mövzu: Şərq ölkələri orta əsrlərdə

Sinif: 7, 10 - Ümumi tarix

Alt-standart:

İzah: Qızıl Ordu dövlətində islam dininin rəsmi dövlət dini kimi qəbul edilməsi XIV əsrin I yarısında baş vermişdir. Qızıl Ordu xanı Əhməd xanın Moskva knyazlığına yürüş etməsi 1480-ci baş vermişdir. Qızıl Ordu dövləti və Hülakülər arasında müharibələr XIII əsrin II yarısında başlanmışdır. Təbriz şəhəri Toxtamışın qoşunları tərəfindən 1385-ci ildə tutulmuşdur.

Doğru cavab: 3, 1, 4, 2

A variantı 84 sayılı test tapşırığı
B variantı 86 sayılı test tapşırığı
C variantı 86 sayılı test tapşırığı
D variantı 86 sayılı test tapşırığı

Elm və mədəniyyət xadimlərinin fəaliyyətinə aid olan doğru sıraları müəyyən edin.

	Elm və mədəniyyət xadimi	Fəaliyyəti
1.	Həsən bəy Rumlu	XV əsrdə yaşamış məşhur tarixçi idi.
2.	İsgəndər bəy Münşi	Şah I Abbasın hərbi yürüşlərində iştirak etmişdir.
3.	Məhəmməd Tahir Vahid	Şah II Abbasın vəziri olmuşdur.
4.	Kəmaləddin Behzad	Marağa rəsədxanasında astronom kimi fəaliyyət göstərmişdir.

Mövzu: Azərbaycan mədəniyyəti

Sinif: 8, 10 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 5.1.1

İzah: İsgəndər bəy Münşi Şah I Abbasın hərbi yürüşlərində iştirak etmişdir. Məhəmməd Tahir Vahid II Şah Abbasın vəziri olmuşdur.

Doğru cavab: 2, 3

A variantı 85 sayılı test tapşırığı
B variantı 84 sayılı test tapşırığı
C variantı 84 sayılı test tapşırığı
D variantı 84 sayılı test tapşırığı

I Aleksandr və I Nikolayın fəaliyyətinə aid ümumi cəhətləri müəyyən edin.

1. Fransız hərbi qüvvələri ilə mübarizə aparması
2. Qacarlar dövləti ilə mübarizə aparılması
3. Azərbaycan xanlıqları ilə müqavilə imzalaması
4. Qara dənizə çıxış uğrunda mübarizə aparılması

Mövzu: Dünya dövlətləri XIX-XX əsrin əvvəllərində

Sinif: 9, 11 - Ümumi tarix

Alt-standart: 2.1.2

İzah: Fransız hərbi qüvvələri ilə və Qacarlar dövləti ilə mübarizə aparılması Rusiya hökmdarları I Aleksandr və I Nikolayın fəaliyyətinə aid ümumi cəhətlərdir.

Doğru cavab: 1 və 2

A variantı 86 sayılı test tapşırığı
B variantı 83 sayılı test tapşırığı
C variantı 85 sayılı test tapşırığı
D variantı 83 sayılı test tapşırığı

AXC-nin Tiflis və Bakı dövrlərinə aid ümumi cəhətləri müəyyən edin.

1. Müəyyən müddət Milli Şuranın fəaliyyət göstərməsi
2. Qanunverici orqan olan parlamentin fəaliyyət göstərməsi
3. Qonşu dövlətlə hərbi əməkdaşlıq barədə müqavilə imzalanması
4. F. Xoyskinin rəhbərliyi ilə hökumətin təşkil edilməsi
5. Hökumətin qanunverici səlahiyyətlərə malik olması

Mövzu: Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti

Sinif: 9, 11 - Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 1.1.1

İzah: Müəyyən müddət Milli Şuranın fəaliyyət göstərməsi, qonşu dövlətlə hərbi əməkdaşlıq barədə müqavilə imzalanması və F. Xoyskinin rəhbərliyi ilə hökumətin təşkil edilməsi AXC-nin Tiflis və Bakı dövrlərinə aid ümumi cəhətləridir.

Doğru cavab: 1,3,4

A variantı 87 sayılı test tapşırığı
B variantı 87 sayılı test tapşırığı
C variantı 87 sayılı test tapşırığı
D variantı 87 sayılı test tapşırığı

Uyğunluğu müəyyən edin.

1. Şah Məhəmməd Xudabəndə
 2. Şah I Abbas
- a. paytaxtın Qəzvindən İsfahana köçürülməsi
 - b. Çıldır döyüşü
 - c. əhalinin aşağı təbəqəsindən ibarət tüfəngçilər qoşun növünün yaradılması
 - d. XVI əsrin 70-ci illərinin sonunda dövlətin Krım xanının yürüşünə məruz qalması
 - e. Portuqaliyalıların Hörmüzü ələ keçirərək Səfəvilərin Hind okeanına çıxışını bağlaması

Mövzu: Azərbaycan Səfəvilər dövləti XVI əsrdə

Sinif: 8, 10-Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 4.1.1

İzah: Şah Məhəmməd Xudabəndənin hakimiyyəti dövründə Çıldır döyüşü baş vermişdir və XVI əsrin 70-ci illərinin sonunda Səfəvi dövləti Krım xanının yürüşünə məruz qalmışdır.

Şah I Abbas paytaxtı Qəzvindən İsfahana köçürmüş və ölkənin aşağı təbəqəsindən ibarət tüfəngçilər qoşun növünü yaratmışdır.

Digər cavab hökmdarlardan heç birinin hakimiyyəti dövrünə uyğun deyildir.

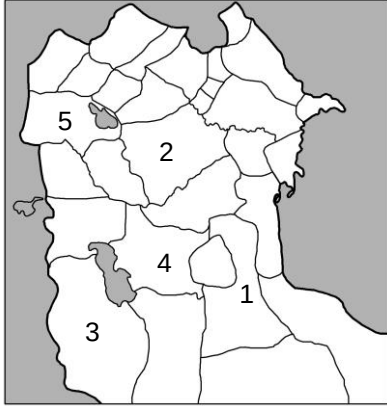
Doğru cavab: 1 – b, d; 2 – a, c

Sizə təqdim olunmuş mənbə əsasında
88 – 90 sayılı tapşırıqları tarixi bilikləriniz əsasında
Cavab vərəqində cavablandırın.

Hüseynəli xanla başlayan birləşdirmə siyasətini Fətəli xan davam etdirdi. Ən gərgin mübarizə isə Şirvan regionu uğrunda gedirdi. Azərbaycanın şimal-şərq torpaqlarının tabe edilməsi bir sıra dövlətlərin narazılığına səbəb oldu. Lakin Fətəli xan kifayət qədər ısrarlı idi. Hətta ona qarşı yaradılmış ittifaq da onun bu siyasətinə mane ola bilmədi. O rəqiblərinin müqavimətini qırıqdan sonra Azərbaycanın cənub torpaqlarına yürüş etdi. Lakin bir sıra daxili və xarici səbəblərdən bu yürüşü təxirə salmağa və geri qayıtmağa məcbur oldu.

A variantı 88 sayılı test tapşırığı**B variantı 88 sayılı test tapşırığı****C variantı 88 sayılı test tapşırığı****D variantı 88 sayılı test tapşırığı**

Mənbədə bəhs olunan xanlığın ələ keçirdiyi cənub xanlığının adını (I) və xəritədə işarələndiyi rəqəmi (II) müəyyən edib yazın.

Mövzu: Azərbaycan Xanlıqlar dövründə mövzusuna aid mənbə üzrə tapşırıq

Sinif: 8, 10-Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 1.2.1

İzah: Mənbədə bəhs olunan xanlıq Quba xanlığıdır. Qubalı Fətəli xanın ələ keçirdiyi cənub xanlığı Ərdəbil xanlığı, xəritədəki yeri isə 1 rəqəmi ilə işarələnmişdir.

A variantı 89 sayılı test tapşırığı**B variantı 89 sayılı test tapşırığı****C variantı 89 sayılı test tapşırığı****D variantı 89 sayılı test tapşırığı**

Şamaxını dağıstanlıların hücumundan müdafiə etmək üçün mənbədə göstərilən xanlığın Şamaxı xanlığı ilə əldə etdiyi razılaşmanın şərtini yazın.

Mövzu: Azərbaycan Xanlıqlar dövründə mövzusuna aid mənbə üzrə tapşırıq

Sinif: 8, 10-Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 1.2.1

İzah: Şamaxını dağıstanlıların hücumundan müdafiə etmək üçün mənbədə göstərilən xanlıq Quba xanlığıdır. Şamaxı xanlığı ilə Quba xanlığı arasında əldə edilən razılaşmanın şərtinə görə Şamaxı xanlığı hər il Quba xanlığına müəyyən miqdarda xərac verəcəkdə.

A variantı 90 sayılı test tapşırığı**B variantı 90 sayılı test tapşırığı****C variantı 90 sayılı test tapşırığı****D variantı 90 sayılı test tapşırığı**

Mənbədə bəhs olunan xanlığın Azərbaycanın cənub torpaqlarına yürüşündən geri çəkilməsinin iki səbəbini yazın.

Mövzu: Azərbaycan Xanlıqlar dövründə mövzusuna aid mənbə üzrə tapşırıq

Sinif: 8, 10-Azərbaycan tarixi

Alt-standart: 1.2.1

İzah: Mənbədə bəhs olunan xanlıq Quba xanlığıdır. Quba xanlığının Azərbaycanın cənub torpaqlarına yürüşündən geri çəkilməsinin səbəbləri:

- Rusiyanın narazılığı. Rusiya və onun ələaltı olan Kartli-Kaxetiya çarlığının narazılığı
- Cənubi Qafqaz və Dağıstan hakimlərinin narazılığı
- Quba xanlığının Rusiya ilə münasibətləri pisləşdirmək istəməməsi
- Digər xanlıqların narazılığı